Důvodová zpráva

Obecná část

a) Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k rovnosti mužů a žen, odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k rovnosti mužů a žen, a vysvětlení její nezbytnosti jako celku, včetně zhodnocení současného stavu

I. Platný právní stav včetně hmotněprávní roviny

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, je základním předpisem upravujícím řízení před soudy v civilních věcech. Již od doby svého vzniku se tento předpis potýkal s častými novelizacemi, přičemž do dnešního dne jejich počet již dávno přesáhl číslovku 100. Většina z novelizací tohoto základního procesního předpisu se pozitivně projevila v soudní praxi (nová koncepce doručování s prioritním doručováním do datových schránek, koncentrace řízení, posílení procesní odpovědnosti účastníků řízení apod.). Tyto prvky jsou v moderním civilním procesu nezbytné, a proto je bylo třeba postupně upravit. Kromě těchto změn, které můžeme hodnotit jako kladný přínos pro občanské soudní řízení, obsahuje občanský soudní řád nicméně i instituty a ustanovení, které v praxi mohou přinášet aplikační a praktické problémy. To má pak v konečném důsledku vliv na vymahatelnost práv, která může být kvůli tomu zeslabena. I když kvalita interpretační a aplikační praxe jistě hraje důležitou roli, nelze zakrývat, že velkou řadu potíží vyvolává samotná právní úprava.

Zřejmě největším problémem platného občanského soudního řádu je jeho značná nepřehlednost. Občanský soudní řád obsahuje řadu odkazů, ať již vnitřních nebo vnějších, současně i řadu výjimek, které se vztahují na nejrůznější druhy řízení. Je nepochybné, že nikdy nebude možné vytvořit právní úpravu, která by byla prosta výjimek, ale je nezbytné dalšími novelizacemi nekumulovat výjimky a snažit se i o zpřehlednění úpravy tak, aby tato byla pro koncové uživatele příjemnější a hlavně srozumitelnější. Největší množství výjimek souvisí s odchylkami od sporného řízení, a dále s řízeními, kterými má být vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není, a řízeními, kterými má být vysloveno zrušení, neplatnost nebo neexistence registrovaného partnerství.

Občanský soudní řád jako základní procesní předpis reflektuje soukromoprávní materii hmotného práva, jejímž nosným pilířem je v tradičních kontinentálních systémech práva občanský zákoník. Ten byl na území České republiky po téměř 50 let ztělesněn zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Již podle svého data vyhlášení lze dovodit, že šlo o zákonný text založený na socialistické ideologii práva, která spočívala v tom, že stát mohl zasahovat do soukromoprávních vztahů. Tato státní ingerence do soukromoprávních vztahů byla uskutečňována právě především prostřednictvím procesu před civilními soudy. Vzhledem k uvedené ideologii, na které byl tehdejší právní systém postaven, je zřejmé, že platná a účinná právní úprava soukromého práva dnešním, a tím více budoucím poměrům nevyhovuje.

Uvedená nevyhovující úprava základního soukromoprávního předpisu si nutně musela vyžádat zásadní změnu, a to komplexní rekodifikaci soukromého práva, která byla úspěšně dokončena dne 22. března 2012, kdy byly ve Sbírce zákonů vyhlášeny nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), zákon o obchodních korporacích (zákon č. 90/2012 Sb.) a zákon o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 91/2012 Sb.). Cílem uvedené rekodifikace soukromého práva je vytvořit komplexní právní úpravu soukromoprávních vztahů s tím, že občanský zákoník bude obsahovat úpravu statusových práv osob (osobnost, svéprávnost), rodinněprávních vztahů, absolutních práv majetkových (vlastnictví, držba, služebnosti, dědické právo) a relativních práv majetkových (závazky) vztahujících se i na podnikatele. Otázky spojené s obchodními korporacemi budou upraveny v zákoně o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) a otázky soukromého práva ve vztahu k zahraničí budou upraveny v zákoně o mezinárodním právu soukromém. Uvedené tři předpisy tak zavedly do českého právního řádu množství nových institutů, modifikaci již zavedených institutů hmotného práva a nové pojmosloví; vše je přitom třeba zohlednit i v jiných oblastech práva, jakými je především civilní právo procesní. Bez provedení těchto změn by byla rekodifikace civilního práva hmotného v praxi jen těžko aplikovatelná. Hlavním důvodem potřeby nové právní úpravy civilního soudního řízení tak byla harmonizace s novými předpisy soukromého práva, především pak s novým občanským zákoníkem.

Nový občanský zákoník začíná obecnou částí, kde jsou zakotveny zásady, na nichž je vystaven. Za hlavní zásadu považuje autonomii vůle. Klíčovým tématem obecné části zákoníku je právní postavení člověka jako jednotlivce, včetně úpravy práv výlučně a přirozeně spjatých s jeho osobou. Obecná část dále obsahuje definici základních pojmů, se kterými text následně pracuje. Zákoník se snaží o terminologickou jednotnost. Rekodifikace soukromého práva s sebou přinesla mimo jiné také změnu názvosloví (např. právní osobnost – namísto dříve používaného termínu způsobilost k právům a povinnostem, svéprávnost – namísto dřívějšího pojmu způsobilost k právním úkonům, právní jednání – namísto dřívějšího pojmu právní úkon). Toto nové názvosloví je třeba zohlednit i v civilním právu procesním.

Nově se zavádí široké pojetí věci. Věcí v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí (§ 489 nového občanského zákoníku). Velkou změnou oproti současné právní úpravě je znovuzavedení zásady *superficies solo cedit* (stavba je součástí pozemku). Mezi další změny též patří odklon od stávajícího pojetí neplatnosti právního úkonu (dle nového občanského zákoníku právního jednání). Dává se přednost relativní neplatnosti před neplatností absolutní. Nový občanský zákoník také opouští od úplného zbavení způsobilosti k právním úkonům a nahrazuje jej omezením svéprávnosti.

Rodinné právo je znovu navráceno do občanského zákoníku (část druhá, § 655 – 975). Nabytím účinnosti k 1. lednu 2014 tak přestane platit zákon o rodině (zákon č. 94/1963 Sb.), kde se v současné době úprava rodinného práva nachází.

Část třetí nového občanského zákoníku obsahuje úpravu absolutních majetkových práv, kde jsou obsaženy i nové instituty, jakými je například právo stavby. Nová právní úprava sjednocuje princip ochrany dobré víry nabyvatele (zákazníka) při nabytí vlastnictví od nevlastníka, který byl dosud platný pouze v obchodním právu, čímž se klade důraz na právní jistotu osob jednajících v dobré víře. Dochází k zásadním změnám v oblasti dědického práva, zejména se posiluje vůle zůstavitele.

Čtvrtá část představuje nejobsáhlejší část nového občanského zákoníku. Zavádí se jednotná úprava závazkového práva a tím se odstraňuje dosavadní právní dualismus práva obchodního a občanského. Do občanského zákoníku jsou zařazeny i ty smlouvy, které momentálně stojí mimo občanský i obchodní zákoník (např. pojistná smlouva). Dochází ke změně koncepce v oblasti náhrady škody, upřednostňuje se náhrada škody uvedením do předešlého stavu oproti náhradě v penězích a posiluje se právní postavení osoby, které byla věc poškozena.

Rekodifikace civilního práva hmotného však přináší i změny v oblasti práva obchodních korporací. Zákon o obchodních korporacích nahrazuje dosavadní obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.). Značnou část dosavadního obchodního zákoníku, zejména právo závazkové, ale i právo na ochranu proti nekalé soutěži, přebírá nový občanský zákoník. Část současného obchodního zákoníku upravující obchodní rejstřík bude předmětem úpravy samostatného rejstříkového zákona. V zákoně o obchodních korporacích tak zůstává pouze úprava obchodních společností a družstev.

Nový zákon o mezinárodním právu soukromém vychází z pojetí, že součástí mezinárodního práva soukromého je i mezinárodní právo procesní. Stěžejní část nového zákona (při respektu přednosti norem práva Evropské unie a norem vyplývajících z mezinárodního práva) zavádí kolizní úpravu pro řešení případů s mezinárodním prvkem.

II. Podoba harmonizace a důvody navrhovaného věcného řešení

Uvedená komplexní rekodifikace soukromého práva si vyžádá nezbytnou harmonizaci základního předpisu upravujícího řízení před civilními soudy – občanský soudní řád – v soukromoprávních věcech, neboť nový občanský zákoník uceleně zavádí zcela nové hmotněprávní instituty a modifikuje instituty zavedené. Na takto ucelenou podobu hmotného práva je třeba efektivně navázat příslušnou procesní úpravou. Oba kodexy, občanský zákoník a občanský soudní řád jsou komplementární, tzn. že se vzájemně doplňují, a nelze tedy připustit, aby ve výsledku došlo k věcné či terminologické neshodě, resp. aby procesní úprava nepostačovala k ochraně těch subjektivních práv, která mohou na podkladě nového kodexu občanského práva vzniknout. Lze tedy říci, že základní procesní předpis, kterým je občanský soudní řád, musí být procesní reflexí pozitivního hmotného práva a obsahovat všechny instituty umožňující soudní ochranu subjektivních práv a povinností soukromoprávními normami upravené.

V rámci harmonizačních prací byla na Ministerstvu spravedlnosti vytvořena expertní skupina složená z předních odborníků z oblasti civilního práva procesního, která navrhla podobu věcného řešení. Jelikož navrhovaná úprava je procesním promítnutím nového občanského práva, byli součástí pracovní skupiny i přední odborníci na civilní právo hmotné. Nejvhodnějším věcně legislativním řešením bylo shledáno rozdělení civilních soudních řízení do dvou samostatných zákonů, kdy první zákon bude upravovat pouze řízení sporná, a druhý zákon bude upravovat řízení nesporná a jiná zvláštní řízení. Navržená legislativní úprava spočívá v tom, že současný občanský soudní řád, v rámci jehož novelizace dojde ke zrušení ustanovení části třetí hlavy páté nazvané zvláštní ustanovení a dále ke zrušení těch ustanovení, která se vztahují k řízením v nesporných a jiných zvláštních věcech (tedy zejména výjimek z obecné úpravy), bude upravovat pouze řízení sporné. Vedle takto novelizovaného

občanského soudního řádu bude vypracován zcela nový zákon o zvláštních řízeních soudních, který bude upravovat civilní soudní řízení v nesporných a jiných zvláštních věcech.

Výše uvedené řešení je ze všech v úvahu možných variant nejlepší, a to především z níže uvedených důvodů. Ty můžeme rozdělit na důvody primární, svým způsobem podmiňující rozdělení civilního řízení na řízení sporné na jedné straně, a řízení nesporné a jiná zvláštní řízení na straně druhé, a důvody sekundární, které uvedené rozdělení přímo nepodmiňují, ale jsou důvodem, které přijaté rozdělení podpoří. Ve svém komplexu tyto primární a sekundární důvody evokují jediné možné legislativní řešení harmonizace, a to výše uvedené rozdělení právní úpravy civilního soudního řízení do dvou samostatných zákonů.

Primární důvody:

- **Rekodifikace soukromého práva**
- **Věcné důvody rozdílnosti sporného řízení, a nesporných a zvláštních řízení**
- **Historické souvislosti**
- **Komparace s vybranými státy evropského prostoru**

Uvedené důvody jsou podrobně rozpracovány v důvodové zprávě k zákonu o zvláštních řízeních soudních. Z hlediska systematičnosti je vhodnější tyto důvody konkrétně rozebrat v novém právním předpise, který z nich vychází.

Na tomto místě lze pouze shrnout, že prvním a hlavním důvodem je samostatné přijetí nové hmotněprávní úpravy, a to především přijetí nového občanského zákoníku. Jelikož kodexy soukromého práva a občanský soudní řád jsou ve vztahu komplementárnosti, což znamená, že se vzájemně doplňují, nelze připustit, aby ve výsledku došlo k věcné či terminologické neshodě, resp. aby procesní úprava nepostačovala k ochraně těch subjektivních práv, která mohou na podkladě nové soukromoprávní úpravy vzniknout.

Věcné důvody rozdílnosti řízení sporného a nesporného vychází z právní teorie. Sporné řízení je ovládáno především zásadou dispoziční a projednací, zato nesporná a jiná zvláštní řízení jsou ovládána především zásadou oficiality a zásadou vyhledávací, což se projevuje v mnoha rozdílnostech, které se s dosavadním společenským vývojem po roce 1989 stále více prohlubují.

Velmi důležitým aspektem oddělení řízení je historický kontext úpravy na území České republiky, resp. na území první republiky, o čemž svědčí i inspirace při tvorbě nového občanského zákoníku. Za první republiky byla právní úprava soudního řízení sporného a nesporného oddělena. Sporné řízení upravoval zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, a nesporné řízení bylo upraveno dvěma kodexy. Jednotlivá nesporná řízení, jakož i jejich hmotněprávní aspekty, upravoval tzv. nesporný patent č. 208/1854 ř.z. a procesní stránku nesporných řízení upravoval komplexně zákon č. 100/1931 Sb., o základních ustanoveních soudního řízení nesporného.

Posledním podstatným důvodem pro oddělení sporného řízení od řízení nesporného a řízení ve zvláštních věcech je zahraniční kontext úpravy ve vybraných státech evropského prostoru, resp. státech, se kterými nás pojí historické souvislosti v oblasti práva a právní vědy. Takovými státy jsou především Rakouská republika a Spolková republika Německo. Právní úprava sporného řízení v Rakouské republice je obsažena v Občanském soudním řádu (Zivilprozessordnung - ZPO) a nesporné řízení je upraveno zvláštním zákonem o nesporném

řízení (Außerstreitgesetzs - AußStrG). Německo přijalo v roce 2008 speciální zákon o nesporném řízení (Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit). Tento speciální zákon o nesporném řízení přitom na mnoha místech odkazuje na přiměřené použití konkrétních ustanovení Občanského soudního řádu (Zivilprozessordnung).

Sekundární důvody:

- Nepřehlednost, kasuistika a nevyváženost občanského soudního řádu

Více než stovka novelizací současného občanského soudního řádu jej činí značně nepřehledným a nevyváženým, což ve svém důsledku vede ke složitosti, nepřehlednosti, kasuistice, a konečně i značnému formalismu civilního řízení před soudy, a to především před soudy nalézacími. V rámci navrhované harmonizace dojde ke zrušení ustanovení § 175a až § 200za občanského soudního řádu a k jejich nahrazení novou úpravou reflektující harmonizovanou úpravu soukromého práva, a to v rámci nového zákona o zvláštních řízeních soudních. Vyčleněním nesporných a jiných zvláštních řízení do samostatného zákona dojde k celkovému zpřehlednění občanského soudního řádu, když z něj současně budou odstraněna ta ustanovení, která se týkají řízení v nesporných a jiných zvláštních věcech, která jinak celistvou právní úpravu soudního řízení narušují a činí méně přehlednou. Zároveň je velmi důležité podotknout, že nehrozí obava z toho, že některé záležitosti týkající se nesporného a jiného zvláštního řízení by v novém právním předpisu zůstaly neupraveny, neboť mezi občanským soudním řádem a zákonem o zvláštních řízeních soudních bude existovat vztah obecného a zvláštního; na otázky novým zákonem o zvláštních řízeních soudních neupravené se tedy použijí příslušná ustanovení občanského soudního řádu.

III. Procesněprávní změny vyvolané harmonizací

Výše uvedenému legislativnímu řešení odpovídá komplex navrhovaných změn. Jednotlivé změny je možné rozdělit do čtyř ucelených částí.

1) Změny vyvolané novým přístupem k občanskému právu
2) Věcné změny vyvolané rekodifikací hmotného práva
3) Terminologické změny
4) Změny vyvolané vydělením zvláštních řízení z obecného sporného procesu

1) Změny vyvolané novým přístupem k občanskému právu

Nový občanský zákoník nepřináší jen řadu zcela konkrétních změn v hmotném právu, ale primárně s sebou nese i změnu pohledu na občanské právo jako celek. Již z úvodních ustanovení je zcela zřejmé, že dochází k naprosté změně chápání soukromého práva tak, aby toto bylo odrazem doby současné, a nikoli dob minulých. Nový občanský zákoník navazuje na tuzemské právní tradice, jak se vyvíjely do roku 1948, a stejně tak i na standard států, jejichž právní řády náležejí do oblasti kontinentální právní kultury. Dochází k obnovení občanského zákoníku jako kodexu soukromého práva, opouští se pojetí, že ze vzájemného soukromého styku osob vznikají také jejich práva a povinnosti vůči společnosti (státu), a účelem občanského zákoníku je upravit soukromá práva osob vzniklá z jejich vzájemného styku mezi sebou.

Na vše výše uvedené musí být reagováno i v úpravě civilního práva procesního. Konkrétní promítnutí nového přístupu se nejvíce odráží v návrhu úpravy základních ustanovení občanského soudního řádu. Tato ustanovení nově reflektují zejména soukromoprávní pojetí úpravy hmotného práva, jsou promítnutím základních zásad a kladou větší důraz na vyjádření ochrany soukromých práv. Základní zásady hmotněprávní úpravy byly nově promítnuty do úvodních šesti ustanovení občanského soudního řádu za účelem eliminace deficitu vyjádření základního smyslu soudního řízení v soukromoprávních věcech.

2) Věcné změny vyvolané rekodifikací hmotného práva

Věcné změny můžeme rozdělit na dvě základní oblasti, a to na změny vyvolané procesněprávní reflexí nového hmotného práva, které zavádí zcela nové hmotněprávní instituty a modifikuje již zavedené instituty, a změny způsobené rozdělením civilních řízení na řízení sporné, a řízení nesporná a jiná zvláštní řízení.

Věcné změny způsobené novou hmotněprávní úpravou je třeba reflektovat nejen v nalézacím, ale i ve vykonávacím řízení.

Mezi nejzásadnější věcné změny v nalézacím řízení patří:

- Úprava věcné příslušnosti reflektující zrušení duality soukromého práva, tj. paralelní úpravy občanského a obchodního práva. V této souvislosti bylo nutné upravit zejména určování věcné příslušnosti soudů, která se pro jednotlivá odvětví dosud značně lišila.
- Umožnění nápomoci při rozhodování i v průběhu občanského soudního řízení.
- Úprava navazující na ochranu držby podle nového občanského zákoníku.

Výše jsou uvedeny pouze věcné změny, které se vztahují ke spornému řízení, resp. k občanskému soudnímu řádu. Věcné změny, které mají dopad do zákona o zvláštních řízeních soudních, jsou popsány v důvodové zprávě k tomuto novému zákonu.

Mezi nejzásadnější věcné změny ve vykonávacím řízení patří:

- Výkon rozhodnutí na dávky ze zaopatřených smluv. Navržená právní úprava promítá do výkonu rozhodnutí srážkami z jiných příjmů právní úpravu zaopatřovacích smluv, která je obsažena v občanském zákoníku.
- Vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Do právní úpravy je třeba promítnout § 2954 nového občanského zákoníku, který zakotvuje nárok poškozeného z úmyslného trestného činu na uspokojení z věcí, které škůdce nabyl z majetkového prospěchu, a to i tehdy, pokud nepodléhají výkonu rozhodnutí.
- Změna prodeje movitých věcí v souvislosti s hmotněprávní změnou způsobenou novým občanským zákoníkem, která zahrnuje pohledávky pod pojem „věci“.
- Procesní promítnutí nově zavedeného institutu pachtu a práva stavby do výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí a závodu.
- Procesní úprava prodeje rodinného závodu, která reflektuje nový institut rodinného závodu, jenž upravuje nový občanský zákoník v § 700 a násl.

3) Terminologické změny

Vedle věcných změn, jež samozřejmě patří k těm podstatnějším, je třeba v rámci harmonizace promítnou i změny terminologické, které přináší nová soukromoprávní úprava.

Mezi terminologické změny patří především:

- Změna způsobilosti mít práva a povinnosti na právní osobnost.
- Změna způsobilosti k právním úkonům na svéprávnost.
- Změna pojmu „obchodní věci“ na pojem „věci týkající se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti“.
- Změna místa podnikání na sídlo.
- Změna podniku na obchodní závod.

4) Změny vyvolané vydělením zvláštních řízení z obecného sporného procesu

V souvislosti s přijatou koncepcí, kdy z občanského soudního řádu budou vyňata všechna řízení, která jsou odchylkou od sporného řízení, je nezbytné provést rozsáhlé změny, které budou reflektovat novou úpravu v samostatném zákoně. Jedná se zejména o následující změny:

- Úprava místní příslušnosti reagující na oddělení sporných řízení od nesporných a jiných zvláštních řízení.
- Zrušení ustanovení § 175a až § 200za, která upravovala nesporná a jiná zvláštní řízení v občanském soudním řádu. Zrušením, resp. přenesením těchto řízení do nového zákona o zvláštních řízeních soudních budou dále odstraněna všechna navazující ustanovení, která se týkají řízení v nesporných a jiných věcech. Jedná se především o:
    - Možnost zahájení řízení bez návrhu; občanský soudní řád bude upravovat pouze řízení sporné, které se zahajuje pouze na návrh, jenž se označuje žalobou.
    - Vymezení účastníků řízení pro nesporná a jiná zvláštní řízení (tzv. druhá a třetí definice účastníků řízení); nově bude občanský soudní řád obsahovat vymezení účastníků pouze pro řízení sporné, v němž jsou účastníky žalobce a žalovaný (tzv. první definice účastníků řízení).
    - Vyšetřovací zásadu při dokazování, která je imanentní nesporným a jiným zvláštním řízením, kde je společenský zájem, aby dokazování probíhalo v intencích této zásady.
    - Veškerá ustanovení upravující rodinněprávní oblast s výjimkou řízení ve věcech manželského majetkového práva a výživného mezi zletilými osobami, která budou i nadále probíhat podle pravidel soudního řízení sporného, tedy v intencích občanského soudního řádu.
- Zrušení ustanovení upravujících výjimky pro řízení o rozvod, neplatnost manželství nebo určení, zda tu manželství je či není, anebo o zpětvzetí návrhu na zrušení, neplatnost nebo neexistenci partnerství.

b) Zhodnocení navrhované právní úpravy ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť nijak nerozlišuje, ani nezvýhodňuje jedno z pohlaví a nestanoví pro něj odlišné podmínky. Navržená úprava

má zcela stejné dopady na muže i na ženy. Účastníci soudního řízení jsou si vždy rovni bez ohledu na pohlaví a předkládaný návrh zákona na této ústavní zásadě nic nemění.

c) Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky, zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie a zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

I. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Podle čl. 4 Ústavy ČR jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Ústavně garantované právo na soudní a jinou právní ochranu je zakotveno v hlavě páté Listiny základních práv a svobod (vyhlášena pod č. 2/1993 Sb.), která je nedílnou součástí ústavního pořádku České republiky. Předložený návrh posiluje ochranu subjektivních práv v civilním soudnictví. Navrhovaná právní úprava má především posílit ochranu práva na nedotknutelnost osoby (čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod) a práva na osobní svobodu (čl. 8 Listiny základních práv a svobod, především pak čl. 8 odst. 6 Listiny základních práva a svobod).

II. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s právem EU

Návrh není v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii, zejména se Smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii, nebo s judikaturou Soudního dvora Evropské unie. Předkládaná právní úprava především posiluje níže uvedená práva zakotvená v Listině základních práv Evropské unie:

- čl. 7 Listiny základních práv Evropské unie, který upravuje respektování soukromého a rodinného života;
- čl. 17 Listiny základních práv Evropské unie, který upravuje právo na vlastnictví;
- čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, který upravuje právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces.

Předloženou právní úpravou není zasahováno do implementačních ustanovení, které promítají do právního řádu níže uvedené směrnice.

- směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (čl. 15);
- směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (čl. 18).

III. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s vyhlášenými mezinárodními smlouvami, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jakož i s obecně uznávanými a dodržovanými zásadami mezinárodního práva.

d) Předpokládaný finanční a hospodářský dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

V souvislosti s přijetím navrhované úpravy se nepředpokládají zvýšené požadavky na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty nebo na podnikatelské prostředí České republiky. Hlavním důvodem předkládaného návrhu zákona je harmonizace civilního soudního řízení s novým občanským zákoníkem, přičemž s navýšením počtu soudců ani administrativy se nepočítá, neboť s ohledem na navrhované změny by to nemělo být nutné. Návrh zákona dále nepředpokládá sociální dopady, včetně dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí.

Hodnocení dopadů regulace podle obecných zásad (RIA)

Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) nebylo k tomuto návrhu zákona prováděno, a to na základě rozhodnutí vlády č. 941 ze dne 14. 12. 2011, kterým vláda schválila Plán legislativních prací vlády na rok 2012.

Zvláštní část

K čl. I

K bodům 1 až 3 (§ 1 až 3)

Je na místě, aby byl předmět úpravy zákona nově vymezen ve vztahu k předmětu úpravy nového občanského zákoníku, tedy k soukromému právu a jeho zásadám, a aby bylo v té souvislosti reflektováno, že soukromá subjektivní práva a jim odpovídající povinnosti mívají základ v ujednáních účastníků odchylných od zákona (smlouvy, jež mají být splněny). Vedle toho se nejeví jako důvodná snaha vypočítávat subjekty ochrany v soudním řízení, neboť ve své podstatě se jedná o ochranu každého.

K bodu 4 (§ 6)

Kontradiktorní povaha řízení vyžaduje, aby se povinnost postupovat ve vzájemné součinnosti nevztahovala výlučně na soud, ale vedle něj rovněž na účastníky řízení. Výsledek řízení je totiž závislý též na míře účasti subjektů soukromoprávních vztahů; tato podstata sporu není dosud v občanském soudním řádu vyjádřena a takový deficit vede k interpretačním

nejasnostem. Pojistkou proti zneužití procesních pravidel je pak nový výkladový návod zabraňující hrozbě takového postupu.

Navržené ustanovení v sobě dále promítá požadavek nového občanského zákoníku vzhledem k legitimnímu očekávání účastníka (§ 13 nového občanského zákoníku), a to že jeho právní věc bude posouzena obdobně jako jiné typově shodné a již rozhodnuté případy a že případné odlišné rozhodnutí bude náležitě odůvodněno.

K bodům 5 a 144 (§ 7 odst. 1 a 244 odst. 1)

Navrhované změny mají za cíl vyjádřit jednu ze základních nosných myšlenek nového občanského zákoníku, jehož přijetím došlo k obnovení občanského zákoníku jakožto obecného kodexu soukromého práva jako celku. S tím souvisí návrh již napříště nerozlišovat „občanskoprávní, pracovní, rodinné a obchodní vztahy“, ale vyjádřit myšlenku jednotného rekodifikovaného soukromého práva rovněž v právní úpravě občanského soudního řízení, jehož primárním účelem je právě řešení sporů z něj vyplývajících.

K bodu 6 (§ 8)

Vzhledem k tomu, že se jedná o již obsoletní ustanovení, je navrhováno jeho zrušení bez náhrady.

K bodům 7, 8 a 137 (§ 9 a 235a)

Do roku 1991 (zákon č. 519/1991 Sb.) vycházel občanský soudní řád z koncepce jednotné věcné příslušnosti, kdy k řízení v prvním stupni byly příslušné výhradně okresní soudy. V následujících letech pak věcná příslušnost pro rozhodování věcí v prvním stupni byla v občanském soudním řízení rozdělena mezi soudy okresní a soudy krajské.

Vedle věcí vyznačujících se vyšší typovou složitostí a vyžadujících užší specializaci představuje dělící kritérium povaha právních vztahů, z nichž spory vyplývají (rozhodování krajských soudů jako soudů prvního stupně v obchodních věcech).

Nový občanský zákoník však byl přijat jakožto obecný kodex soukromého práva, kdy mimo jiné dochází ke zrušení obchodního zákoníku. Nový občanský zákoník tak přichází se zcela novým pojetím soukromoprávních vztahů a odstraněním formálního vyčlenění obchodního práva a obchodních vztahů. Na to musí reagovat nezbytné úpravy § 9, jinak se však věcná příslušnost krajských soudů nemění nad rámec požadavků vyvolaných novým občanským zákoníkem. Ve věcech, které vyžadují vysoký stupeň specializace je proto zachována dosavadní věcná příslušnost krajských soudů.

Zároveň dochází tímto novelizačním bodem k legislativně technické změně, která odstraňuje ty věci, které soudy budou projednávat a rozhodovat podle nového zákona o zvláštních řízeních soudních, popřípadě ty, u nichž bude věcná příslušnost stanovena v insolvenčním zákoně nebo rejstříkovém zákoně.

Současná úprava byla změněna takto:

§ 9 odst. 2 písm. a) ve věcech ochrany osobnosti podle občanského zákoníku a ochrany práv třetích osob, popřípadě ochrany práv třetích osob podle právních předpisů o hromadných informačních prostředcích - úprava byla převzata,

§ 9 odst. 2 písm. b) ve sporech o nárocích vycházejících z autorského zákona, o nárocích z ohrožení a porušení práv podle autorského zákona a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení získaného na úkor toho, komu svědčí práva podle autorského zákona - úprava byla převzata,

§ 9 odst. 2 písm. c) ve sporech o vzájemné vypořádání dávky důchodového pojištění a důchodového zabezpečení poskytnuté neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, mezi zaměstnavatelem a příjemcem této dávky – úprava byla převzata a pouze legislativně technicky upravena dle návrhu Ministerstva práce a sociálních věcí tak, že spory o vzájemné vypořádání úhrady přeplatku na dávce důchodového pojištění (§ 118c zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů), nemocenského pojištění (§ 124 odst. 3 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění), státní sociální podpory (§ 62 odst. 3 a § 63a odst. 2 zákona č. 17/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů), pomoci v hmotné nouzi (§ 51 zákona č. 111/2006 Sb., o hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů) a spory o vzájemném vypořádání regresní náhrady zaplacené v důsledku vzniku nároku na dávku nemocenského pojištění, (§ 126 odst. 2 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění) jsou nově sjednoceny pod jedním písmenem,

§ 9 odst. 2 písm. d) ve sporech o vzájemném vypořádání přeplatku na dávce nemocenského pojištění vyplacené neprávem nebo ve vyšší částce a ve sporech o vzájemném vypořádání regresní náhrady zaplacené v důsledku vzniku nároku na dávku nemocenského pojištění - úprava byla převzata a pouze legislativně technicky upravena, jak je vysvětleno výše,

§ 9 odst. 2 písm. e) ve sporech o určení nezákonnosti stávky nebo výluky - úprava byla převzata,

§ 9 odst. 2 písm. f) ve sporech o neplatnost skončení pracovního nebo služebního poměru podle § 18 odst. 2 zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky – ustanovení nebylo převzato, neboť se jedná o obsoletní ustanovení, navíc bylo uvedeno duplicitně s citovaným zvláštním zákonem,

§ 9 odst. 2 písm. g) ve sporech týkajících se cizího státu nebo osob požívajících diplomatických imunit a výsad, jestliže tyto spory patří do pravomoci soudů České republiky - úprava byla převzata,

§ 9 odst. 2 písm. h) ve sporech o zrušení rozhodnutí rozhodce o plnění závazků z kolektivní smlouvy - úprava byla převzata,

§ 9 odst. 2 písm. i) ve sporech o vzájemném vypořádání přeplatku na dávce státní sociální podpory a dávce pomoci v hmotné nouzi poskytnuté neprávem nebo ve vyšší částce mezi oprávněnou osobou a osobou společně posuzovanou nebo mezi oprávněnou osobou a právnickými nebo fyzickými osobami uvedenými ve zvláštním právním předpise - úprava byla převzata a pouze legislativně technicky upravena jak je vysvětleno výše,

§ 9 odst. 3 písm. a) ve věcech obchodního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností, nadačního rejstříku a rejstříku společenství vlastníků jednotek – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o veřejném rejstříku právnických a fyzických osob,

b) ve statusových věcech obchodních společností, družstev a jiných právnických osob podle části první, druhé a čtvrté obchodního zákoníku41) a o zrušení evropské společnosti a evropské družstevní společnosti s likvidací za podmínek stanovených přímo použitelným předpisem Evropských společenství a zvláštním zákonem vydaným k jeho provedení – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

c) ve věcech vyplývajících z právních vztahů, které souvisejí se zakládáním obchodních společností, družstev, obecně prospěšných společností, nadací a nadačních fondů - úprava byla převzata, pouze byla legislativně technicky sloučena s úpravou § 9 odst. 3 písm. g),

d) v řízení o zrušení obecně prospěšné společnosti a její likvidaci a o jmenování jejího likvidátora – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

e) v řízení o zrušení nadace nebo nadačního fondu a jejich likvidaci, o jmenování likvidátora nadace nebo nadačního fondu a o jmenování nových členů správní rady nadace nebo nadačního fondu – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

f) v řízení o zrušení státního podniku a o jmenování a odvolání jeho likvidátora – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

g) ve sporech z právních vztahů mezi obchodními společnostmi (družstvy) a jejich zakladateli (společníky nebo členy), jakož i mezi společníky (členy nebo zakladateli) navzájem, jde-li o vztahy týkající se účasti na společnosti (členského vztahu v družstvu), o vztahy z nabídky převzetí nebo z nesplnění nabídkové povinnosti, o vztahy z výkupu účastnických cenných papírů, o vztahy ze smluv, jimiž se převádí podíl společníka (členská práva a povinnosti), a o vztahy související se zvýšením základního jmění (přistoupením společníka nebo člena), není-li dána příslušnost podle písmena b) - úprava byla převzata, pouze byla legislativně technicky sloučena s úpravou § 9 odst. 3 písm. c),

h) ve sporech mezi obchodními společnostmi (družstvy) a jejich statutárními orgány, likvidátory nebo jinými orgány a ve sporech mezi společníky (členy) a statutárními orgány, likvidátory či jinými orgány, jde-li o vztahy týkající se výkonu funkce těchto orgánů – úprava byla převzata a terminologicky zjednodušena,

i) ve sporech z právních vztahů mezi podnikatelem, obecně prospěšnou společností, nadací nebo nadačním fondem a insolvenčním správcem majetku patřícího do jejich majetkové podstaty, popřípadě nuceným správcem, který jim byl ustanoven – úprava převzata do insolvenčního zákona,

j) ve sporech z právních vztahů mezi prokuristou a podnikatelem, který prokuru udělil, a byla-li prokura udělena více osobám, z právních vztahů mezi těmito osobami navzájem – ustanovení nebylo převzato, neboť speciální úprava obsažená v obchodním zákoníku byla zrušena,

k) ve věcech ochrany hospodářské soutěže - úprava byla převzata,

l) ve sporech o ochranu práv porušených nebo ohrožených nekalým soutěžním jednáním a z porušení nebo ohrožení práva na obchodní tajemství - úprava byla převzata,

m) ve věcech ochrany názvu a dobré pověsti právnické osoby - úprava byla převzata pouze terminologicky přizpůsobena novému občanskému zákoníku,

n) ve sporech z práv k obchodní firmě - úprava byla převzata,

o) ve sporech o nárocích vycházejících z průmyslového vlastnictví, o nárocích z ohrožení a porušení práv z průmyslového vlastnictví a o nárocích na vydání bezdůvodného obohacení získaného na úkor toho, komu svědčí práva z průmyslového vlastnictví - úprava byla převzata,

p) ve sporech z finančního zajištění a sporech týkajících se směnek, šeků a jiných cenných papírů, derivátů a jiných hodnot, které jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu - úprava byla převzata, pouze terminologicky zjednodušena,

q) ve sporech z obchodů na komoditní burze - úprava byla převzata,

r) ve sporech mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti z dalších obchodních závazkových vztahů, včetně sporů o náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení, s výjimkou sporů
1. ze smluv o úvěru, o běžném účtu a o vkladovém účtu a z jejich zajištění; ustanovení písmena p) tím není dotčeno,
2. o náhradu škody a o vydání bezdůvodného obohacení vzniklého v souvislosti se smlouvami uvedenými pod bodem 1 a jejich zajištění,
3. o určení vlastnictví k nemovitostem a o neplatnost smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitostem,
4. o práva k cizím věcem,
5. týkajících se nájmu nemovitostí, bytů a nebytových prostor,
6. o peněžité plnění, jestliže částka požadovaná žalobcem nepřevyšuje 100 000 Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží – toto ustanovení bylo zrušeno, neboť nadále nový občanský zákoník nerozlišuje vztahy obchodní tak, jak doposud činil obchodní zákoník,

s) ve věcech kapitálového trhu – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

t) v řízení o neplatnosti smlouvy nebo dohody evropské společnosti, k jejímuž uzavření se vyžaduje podle zvláštního právního předpisu předchozí schválení správní radou – ustanovení nebylo převzato, neboť je obsoletním,

u) ve věcech jednání shromáždění společenství vlastníků jednotek a sporů z toho vzniklých - úprava byla převzata, pouze terminologicky upravena,

v) v řízení o zrušení veřejné výzkumné instituce a její likvidaci a o jmenování a odvolání jejího likvidátora – tuto úpravu bude nadále obsahovat zákon o zvláštních řízeních soudních,

w) řízení ve věci přeměn obchodních společností a družstev, včetně všech řízení o náhradě podle zvláštního právního předpisu - úprava byla převzata.

V některých věcech se věcná příslušnost krajského soudu nově zavádí (§ 9 odst. 2 písm. r) a s)). V rámci koncepční změny příslušnosti soudů se zároveň zrušují všechny poznámky pod čarou. Současně je rušen také odstavec čtvrtý, neboť úprava věcné příslušnosti v insolvenčních řízeních je řešena v insolvenčním zákoně.

K bodům 9, 24, 27, 97, 105, 106, 107, 110 a 111 (§ 17a, 38, § 40 odst. 4, § 116 odst. 1, § 137 odst. 1, § 140 odst. 3, § 151 odst. 2, § 151a)

Koncepce způsobu promítnutí nové soukromoprávní úpravy do civilního procesu je založena na tom, že všechna nesporná řízení, která od přijetí občanského soudního řádu v roce 1963 byla obsažena v tomto jediném kodexu civilního práva procesního, budou z občanského soudního řádu vyčleněna do nového samostatného zákona o zvláštních řízeních soudních. Z toho důvodu je potřeba, aby všechna ustanovení, která dopadají výlučně na nesporná řízení, byla z občanského soudního řádu odstraněna a promítnuta do nového zákona.

Jedním z nesporných řízení, které bude nový zákon upravovat, je i řízení o pozůstalosti (platný občanský soudní řád upravuje řízení o dědictví, avšak vzhledem k terminologii nového občanského zákoníku se bude řízení nově nazývat řízením o pozůstalosti). V rámci tohoto řízení pak bude upraveno mimo jiné vyloučení notáře a jeho zaměstnanců, pověření notáře provedením úkonů jako soudní komisař a neveřejnost jednání. V souvislosti s tím je tedy potřeba příslušná ustanovení občanského soudního řádu zrušit.

K bodům 10, 11, 15 a 20 (§ 19, § 20 odst. 1, § 23 a § 27 odst. 1)

Tato ustanovení reagují na změnu terminologie v novém občanském zákoníku (srov. jeho § 15). Ten způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti označuje pojmem „právní osobnost“, který je spojen s pojmem osoby jakožto právního subjektu. Vedle toho se nový občanský zákoník vrátil k tradičnímu pojmu „svéprávnost“, kterou rozumí způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Tradičním jednoslovným označením „svéprávnost“ nový občanský zákoník nahradil dosavadní výraz „způsobilost k právním úkonům“, neboť zároveň opustil pojem právního úkonu.

K bodům 12 až 14 (§ 21)

Navrhovaná změna § 21 odst. 1 písm. a) je procesní reflexí úpravy statutárních orgánů v novém občanském zákoníku. Dále je procesní reflexí toho, že statutárním orgánem právnické osoby může být nejen osoba fyzická, ale i osoba právnická. Z toho důvodu se navrhuje ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) změnit tak, aby toto ustanovení pamatovalo na situace, kdy předsedou nebo pověřeným členem statutárního orgánu právnické osoby – účastníka řízení – je jiná právnická osoba. Navrhuje se, aby v takovém případě za právnickou osobu – účastníka řízení – jednala fyzická osoba, která je k tomu právnickou osobou – předsedou nebo pověřeným členem statutárního orgánu účastníka řízení – zmocněna nebo jinak oprávněna (např. na podkladě zakladatelského právního jednání).

Navrhovaná změna § 21 odst. 1 písm. c) souvisí s ustanovením § 503 odst. 2 nového občanského zákoníku, podle něhož o každé organizační složce, která se zapisuje

do obchodního rejstříku, platí, že se jedná o odštěpný závod. Podle nové právní úpravy tedy nemůže existovat organizační složka, která by se zapisovala do obchodního rejstříku a nebyla odštěpným závodem.

Zároveň se navrhuje zrušení poznámky pod čarou č. 55. Poznámka pod čarou je zbytečná, vyjádření normativního ustanovení § 21 odst. 2 je pro potřeby aplikační praxe dostačující.

K bodům 16, 42, 45, 62, 69, 70 a 76 (§ 26 odst. 1, § 75 odst. 2, § 75b odst. 1, § 79 odst. 1, § 85 odst. 2 a 3 a § 89a)

Navrhované změny souvisí s tím, že nový občanský zákoník ruší obchodní zákoník a všechny závazkové vztahy upravuje jednotně. Podle rekodifikovaného soukromého práva tedy nebudou rozlišovány vztahy mezi nepodnikateli a vztahy mezi podnikateli (podle dosavadní terminologie „obchodní vztahy“). Tomuto novému konceptu je nezbytné přizpůsobit jednotlivá ustanovení občanského soudního řádu, která pojem „obchodní vztahy“ nebo „obchodní věci“ používají. Navrhuje se, aby občanský soudní řád místo těchto pojmů používal pojem „vztahy mezi podnikateli vyplývající z podnikatelské činnosti“, a to v těch případech, kdy je ponechání speciálních pravidel pro vztahy mezi podnikateli opodstatněné. Pojem „místo podnikání“ mění nový občanský zákoník na pojem „sídlo“, tuto změnu je tedy potřeba do občanského soudního řádu rovněž promítnout.

Dále se navrhuje zrušení poznámky pod čarou č. 59 u § 85. Poznámka odkazuje na dosavadní občanský zákoník, který je v rámci rekodifikace soukromého práva zrušen. Nahrazení poznámky, která by odkazovala na novou právní úpravu, je zbytečné, vyjádření normativního ustanovení § 85 odst. 2 je pro potřeby aplikační praxe dostačující.

K bodům 17 a 19 (§ 26 odst. 2 a 3)

Nový zákon o zvláštních řízeních soudních, který bude upravovat řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, bude obsahovat rovněž ustanovení, že v určitých řízeních, jde-li o věci se vztahem k cizině, může být zmocněncem účastníka Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí. Z toho důvodu je potřeba z § 26 odst. 2 občanského soudního řádu odstranit ustanovení, že Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí může zastupovat účastníka v řízení ve věcech péče o nezletilé, jde-li o věci se vztahem k cizině. Pokud jde o věci týkající se výživného, vyjmenované v § 26 odst. 2, může Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí zastupovat rovněž zletilé osoby; na řízení ve věcech výživného zletilých osob se přitom bude aplikovat občanský soudní řád, neboť se jedná o sporné řízení. Z toho důvodu zůstává v občanském soudním řádu zachováno ustanovení, že Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí může zastupovat účastníka v řízení o určení nebo změnu vyživovací povinnosti a v řízení o výkon rozhodnutí ukládajícího povinnost k placení výživného, jde-li o věci se vztahem k cizině.

Navíc dochází ke zrušení poznámky pod čarou č. 57c, na niž odkazuje § 26 odst. 3, neboť tato poznámka pod čarou je použita nepřesně. Z toho, že jako zvláštní právní předpis cituje zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, může vyplývat, že by jako takoví zástupci měly být před soudy připuštěny pouze právnické osoby podle tohoto zákona – tedy občanská sdružení nebo odborové organizace. Platné právní předpisy totiž s výjimkou zvláštních v zákoně vymezených případů obecně zastupování právnickou osobou nepřipouštějí. Nicméně neziskovými organizacemi nejsou nepochybně jen občanská sdružení, ale jakékoliv neziskové

subjekty, které podle vnitrostátních předpisů mohou mít oprávněný zájem na dodržování zásady rovného zacházení. To mohou být například nadace zřizované podle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, obecně prospěšné společnosti podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ale rovněž tak církevní právnické osoby zřizované podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

K bodu 18 (§ 26 odst. 5)

Tento novelizační bod reaguje na přesun úpravy řízení o propuštění cizince ze zajištění (včetně zvláštního ustanovení o zastupování) do nového zákona o zvláštních řízeních soudních. Občanský soudní řád bude upravovat zastoupení žalobce, který je cizincem, specializovanou právnickou osobou vzniklou, k jejímž činnostem patří ochrana práv cizinců, pouze ve věcech pracovních. Po vzoru úpravy v zákoně č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, bude za takovou právnickou osobu moci před soudem jednat k tomu pověřený její zaměstnanec nebo člen, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.

K bodu 21 (§ 29 odst. 4)

Navrhovanou změnou dochází k tomu, že se výslovně upřednostňuje, aby nejdříve byla jako opatrovník jmenována osoba blízká nebo jiná vhodná osoba, a pak teprve advokát. Soud vždy posuzuje, zda jiná než osoba blízká je osobou vhodnou pro jmenování opatrovníkem. Kritériem pro jmenování tak bude znalost opatrované osoby, její zdravotní stav, či poměry. Soud zároveň přezkoumá, zda neexistují důvody, které by tomu bránily (např. zájem opatrovníka či jeho zainteresovanost v majetkových věcech opatrovaného). Jmenování opatrovníkem u osoby blízké či jiné vhodné osoby je vždy podmíněno jejich souhlasem se jmenováním. Teprve nenajde-li se osoba, která by opatrovance mohla zastupovat, soud jmenuje opatrovníkem pro řízení advokáta. Jeho souhlas s výkonem funkce opatrovníka se nevyžaduje a advokát je povinen funkci přijmout.

K bodu 22 (§ 29a)

Nový občanský zákoník umožňuje, aby člověk v očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat mohl učinit tzv. předběžné prohlášení, kterým může určit, aby se určitá osoba stala jeho opatrovníkem (srov. jeho § 38). Jestliže tak již člověk projevil vůli takovým způsobem, že určitá osoba má být jmenována jeho (hmotněprávním) opatrovníkem v případě, stane-li se nezpůsobilým právně jednat, jeví se jako vhodné, aby soud vycházel primárně z takto projevené vůle i v případě rozhodování o jmenování opatrovníka pro řízení.

K bodu 23 (§ 35)

V rámci harmonizace dochází k celkové změně koncepce § 35. Nově navržené ustanovení již nebude specifikovat řízení, do kterých bude moci státní zastupitelství vstoupit. Řízení, do kterých bude moci vstoupit státní zastupitelství, popřípadě nejvyšší státní zástupce, budou upravena v zákoně o zvláštních řízeních soudních, insolvečním zákoně, popřípadě v jiných právních předpisech.

Z důvodů výše uvedených harmonizačních změn se navrhuje zrušení všech poznámek pod čarou souvisejících s § 35 (poznámky č. 53c) 57a, 57b a 58).

K bodům 25, 26, 28 a 30 (§ 40 odst. 2 a 7, 41b)

Navrhované změny § 40 odst. 2 a 7 a § 41b opět souvisí s tím, že všechna ustanovení týkající se nesporných řízení mají být vyčleněna do zvláštního zákona. Tento zákon bude obsahovat ustanovení, že pokud mezi účastníky bude uzavřena dohoda o předmětu řízení (půjde například o dohody vyjmenované ve stávajícím § 40 odst. 2 občanského soudního řádu), sepíše soud o takovém úkonu protokol. Soud přitom bude k dohodě přihlížet až poté, co bude protokol podepsán všemi účastníky.

K bodům 29, 57, 58, 59 a 113 (§ 41 odst. 3, § 76f a 155)

Tyto novelizační body mají za cíl promítnout do občanského soudního řádu změnu terminologie v novém občanském zákoníku, který opustil pojem „právní úkon“, který nahradil správnějším pojmem „právní jednání“. Z tohoto důvodu návrh zákona mění pojem právního úkonu podle dosavadního pojmosloví všude tam, kde se jedná o právní jednání podle hmotného práva.

K bodům 31 (§ 42)

Podle platné právní úpravy je možno podání učinit písemně nebo ústně do protokolu, přičemž ústně do protokolu je možné podání učinit, jen jde-li o návrh na zahájení řízení vyjmenovaných v § 42 odst. 1. Vzhledem k tomu, že všechna zde vyjmenovaná řízení jsou řízeními nespornými, bude toto ustanovení upraveno v rámci speciální právní úpravy zákona o zvláštních řízeních soudních a v občanském soudním řádu by tedy bylo nadbytečné. V souvislosti s tím je potřeba zrušit rovněž dosavadní odstavec 2.

Současně je reagováno na specifika podání zaslaného prostřednictvím datové schránky. Novelou se nemění stávající stav, ale je reagováno na nejednotnou rozhodovací praxi soudů, která často nezohledňovala speciální úpravu zákona č. 300/2008 Sb. a jeho ustanovení § 18 odst. 2. Soudy často nesprávně vyžadovaly doplnění elektronického podpisu i pro podání učiněná prostřednictvím datové schránky.

Z forem, ve kterých lze způsobile učinit podání, je navrhovanou právní úpravou vypuštěna možnost učinit podání telegraficky, a to z důvodu, že tato forma komunikace již byla zrušena.

K bodům 32, 33, 71 a 73 (§ 46b písm. b), § 86 odst. 3, § 87 odst. 1 písm. c))

Jedná se o promítnutí terminologické změny, kterou s sebou přinesl nový občanský zákoník. Ten nahradil pojem „místo podnikání“ pojmem „sídlo“ a pojem „podnik“ pojmem „obchodní závod“, který představuje organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti.

K bodu 34 (§ 50b)

Vzhledem k tomu, že všechna ustanovení hlavy páté části třetí platného občanského soudního řádu budou zrušena a promítnuta ve větších či menších obměnách do nového zákona

o zvláštních řízeních soudních a zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, je nezbytné odstranit i odkazy na tato ustanovení.

K bodu 35 (§ 50d)

Ustanovení § 50d odst. 2 a 3 platného občanského soudního řádu se týkají výlučně řízení, která budou upravena zákonem o zvláštních řízeních soudních, jenž bude obsahovat i ustanovení o neúčinnosti doručení. Proto je potřeba tyto odstavce ustanovení § 50d občanského soudního řádu zrušit.

V rámci rušených odstavců se zároveň navrhuje zrušit poznámku pod čarou č. 33c, na kterou odkazuje rušený § 50d odst. 3.

K bodu 36 (§ 50j)

V rámci rekodifikace soukromého práva došlo ke zrušení zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, který byl nahrazen novým zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. V důsledku této změny se zároveň navrhuje změnit poznámku pod čarou č. 58f.

K bodu 37 (§ 50k)

Navrhuje se zrušení poznámky pod čarou č. 62. Poznámka odkazuje na obchodní zákoník, který je v rámci rekodifikace soukromého práva zrušen. Nahrazení poznámky, která by odkazovala na novou právní úpravu je zbytečné, vyjádření normativního ustanovení § 50k je pro potřeby aplikační praxe dostačující.

K bodu 38 (§ 73)

Řízení o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů bude upraveno vedle řízení o určení a popření otcovství a řízení o určení a popření mateřství v rámci řízení o určení a popření rodičovství v zákonu o zvláštních řízeních soudních. Z úpravy občanského soudního řádu je tedy toto řízení potřeba odstranit.

K bodům 39, 40, 41, 43, 44, 46, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 60, 61, 81, 124, 125, 131 a 141 (§ 74, § 75 odst. 1, 3 a 4, § 75a, § 75b odst. 3 písm. a), § 75c odst. 1 a 2, § 76 odst. 1, § 76a, 76b, 76c, 76d, 76e, 77, 77a, § 100 odst. 2, § 208 odst. 2, § 210a, 218b a § 240 odst. 2)

Všechny navrhované změny souvisí s tím, že k procesně právní reflexi rekodifikovaného soukromého práva má dojít přijetím zcela nového zákona o zvláštních řízeních soudních, který bude oproti občanskému soudnímu řádu speciální a bude upravovat specifika zejména nesporných řízení. Tento zákon bude tedy upravovat mimo jiné řízení ve věcech péče soudu o nezletilé a řízení ve věcech ochrany proti domácímu násilí. Ta část zákona upravující péči soudu o nezletilé bude obsahovat zvláštní ustanovení o předběžné úpravě poměrů dítěte, kam bude promítnut současný § 76a. V rámci řízení ve věcech ochrany proti domácímu násilí pak bude upraveno předběžné rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí (a rovněž zcela nové řízení ve věci samé), které je v současnosti upraveno v § 76b. Proto je potřeba ustanovení § 76a a 76b v občanském soudním řádu zrušit, a stejně tak je nezbytné zrušit všechny odkazy na tato ustanovení.

V rámci rušených ustanovení se zároveň navrhuje zrušit poznámku pod čarou č. 33b, na kterou odkazuje rušený § 76a.

K bodům 46, 49, 51, 65, 66, 104, 109 a 112 (§ 75b odst. 3 písm. b), § 75c odst. 3, § 76 odst. 3, § 81, 82, 146, § 153 odst. 2)

Ustanovení § 81 upravuje zahájení řízení bez návrhu. Vydáním soudního usnesení, podle něhož se řízení zahajuje bez návrhu, je možné zahájit jen nesporné řízení; sporné řízení musí být vždy zahájeno na návrh, který se nazývá žalobou. Vzhledem k tomu, že všechna nesporná řízení budou upravena speciálním zákonem o zvláštních řízeních soudních a zákonem o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a občanský soudní řád bude obsahovat pouze ustanovení týkající se řízení ve věcech sporných, je potřeba z občanského soudního řádu odstranit rovněž všechna ustanovení týkající se zahájení řízení bez návrhu.

K bodu 47 a 72 (§ 75b odst. 3 písm. c) a § 87 odst.1 písm. b))

Navrhovaná změna je promítnutím terminologie používané v novém občanském zákoníku, který termínem „újma“ rozumí široký pojem zahrnující jak majetkovou tak nemajetkovou újmu a pojem „škoda“ používá pro újmu, která je majetková.

K bodům 54, 59, 145 a 146 (§ 76c odst. 3, § 76f odst. 2, § 249odst. 2 a 250)

Navrhované změny reagují na terminologickou změnu, kterou přinesl nový občanský zákoník, jenž pojem „nemovitost“ mění na pojem „nemovitá věc“. V rámci harmonizace procesních předpisů se proto navrhuje terminologii v občanském soudním řádu sjednotit s novým občanským zákoníkem.

K bodu 62 (§ 79 odst. 1)

V návrhu na zahájení řízení se nově navrhuje výslovně stanovit, že v případě, kdy bude účastníkem řízení svěřenský správce, který bude jednat jako svěřenský správce určitého svěřenského fondu, musí být označen jako svěřenský správce a současně musí být označen i svěřenský fond, za který správce jedná. Toto ustanovení reflektuje úzkou vazbu mezi svěřenským fondem a svěřenským správcem.

K bodu 63 (§ 79 odst. 4)

Navrhovaná změna opět souvisí s tím, že všechna nesporná řízení, tedy i řízení (podle terminologie nového občanského zákoníku) o svéprávnosti, budou upravena ve zvláštním zákonu. Proto je potřeba toto ustanovení týkající se zahájení řízení o způsobilosti k právním úkonům, resp. nově svéprávnosti, z občanského soudního řádu odstranit.

V rámci rušeného odstavce se zároveň navrhuje zrušit poznámku pod čarou č. 62a, na kterou rušený odstavec 4 odkazuje.

K bodu 64 (§ 80)

Novelizované ustanovení upravuje tzv. druhy žalob, tedy nároky, které lze u soudu žalobou či návrhem na zahájení řízení uplatnit. Ze slova „zejména“ lze dovodit, že výčet druhů žalob není uzavřený a lze tak podat žalobu či jiný návrh na zahájení řízení též v jiných soukromoprávních sporech či věcech, které mají svůj základ v hmotném právu. Výčet druhů žalob již dnes není dostatečný a v souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku je tak alespoň minimalisticky doplněn. Jelikož současné písmeno a) bylo přeneseno do zákona o zvláštních řízeních soudních, byla na uvolněné místo vložena nová úprava, která reaguje na to, že podle občanského zákoníku i zákona o obchodních korporacích má docházet ke konstituování právního stavu jeho založením, změnou nebo zrušením, např. ve věcech neplatnosti usnesení členské schůze, změny a zrušení společného jmění manželů, založení věcného břemene, povolení nezbytné cesty.

K bodům 67 a 68 (§ 83)

Řízení ve věcech přeměn obchodních společností bude, jelikož se jedná o nesporné řízení, upraveno novým zákonem o zvláštních řízeních soudních v rámci řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob Z toho důvodu je nezbytné ustanovení § 83 odst. 2 písm. c) zrušit.

Dále se navrhuje zrušení poznámek pod čarou č. 41, 62b a 62c. Poznámky odkazují na obchodní zákoník a zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Nahrazení poznámek odkazujících na zrušený obchodní zákoník a ponechání poznámky odkazující na zákon o ochraně spotřebitele je zbytečné, vyjádření normativního ustanovení § 83 je pro potřeby aplikační praxe dostačující.

K bodu 74 (§ 87 odst. 2)

V rámci novely insolvenčního zákona, který reflektuje rekodifikaci soukromého práva, se navrhuje upravit věcnou a místní příslušnost pro insolvenční řízení v insolvečním zákoně. Z tohoto důvodu je vhodné odstranit ustanovení § 87 odst. 2.

Dále se navrhuje zrušení poznámky pod čarou č. 62f u § 87.

K bodu 75 (§ 88)

Ustanovení § 88 upravuje výlučnou místní příslušnost, která se z velké části týká nesporných řízení. Řízení ve věcech nesporných budou upravena samostatným zákonem o zvláštních řízeních soudních, přičemž v rámci každého řízení bude upravena i výlučná místní příslušnost, nepoužije-li se obecná místní příslušnost upravená v obecné části zákona o zvláštních řízeních soudních. Z ustanovení § 88 je tedy potřeba odstranit nesporná řízení, takže toto ustanovení bude upravovat pouze výlučnou místní příslušnost pro sporná řízení.

Z důvodů výše uvedených harmonizačních změn se navrhuje zrušení poznámek pod čarou č. 62e, 62g a 62h, které se vázaly ke zrušeným ustanovením.

K bodům 77, 79 a 80, 84, 88, 89, 90, 93, 103, 108, 121, 132, 133 a 134 (§ 93 odst. 1, § 96 odst. 4, § 100 odst. 2, § 107 odst. 5, § 110, 111, 131, 144, 204, 222, 222a a 230)

Vzhledem k tomu, že z občanského soudního řádu budou všechna nesporná řízení vyčleněna do zákona o zvláštních řízeních soudních a zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, je nezbytné z občanského soudního řádu odstranit všechna ustanovení, která se nějakým způsobem dotýkají čistě nesporných řízení. Pokud jde o řízení o rozvod manželství, to bude rovněž upraveno v tomto zvláštním zákonu, byť se o nesporné řízení nejedná. Tím, že toto řízení bude zařazeno do zákona o zvláštních řízeních soudních, budou všechna řízení týkající se rodinného práva (s výjimkou řízení ve věcech manželského majetkového práva a výživného mezi zletilými osobami, která probíhají čistě podle pravidel soudního řízení sporného) obsažena kompletně v jednom právním předpisu, a navíc dojde k odstranění všech výjimek z občanského soudního řádu, které se pro tato řízení uplatňují.

K bodu 78 (§ 94)

Ustanovení § 94 obsahuje tzv. druhou a třetí definici účastenství, která je charakteristická pouze pro nesporné řízení, neboť ve sporném řízení jsou účastníci definováni v § 90 (tzv. první definice účastenství) jako žalobce a žalovaný. Okruh účastníků pro nesporné řízení bude upravovat zákon o zvláštních řízeních soudních, ustanovení § 94 by tedy bylo v občanském soudním řádu nadbytečné.

K bodu 82 (§ 102)

Navrhovanou změnou dochází pouze k úpravě odkazů v návaznosti na jiné navrhované změny občanského soudního řádu.

K bodům 83 a 85 (§ 107 odst. 2 a § 107a)

Tyto novelizační body reagují na dva instituty, které přináší nový občanský zákoník. Jednak se jedná o institut odkazovníka. Odkazovníkem je ten, komu zůstavitel zůstavil jen jednotlivou věc, případně několik věcí určitého druhu s tím, že odkaz uplatňuje odkazovník přímo vůči dědici bez soudní ingerence. Odkazem totiž zůstavitel zřizuje odkazovníku pohledávku vůči dědici. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby procesním nástupcem byli ti, kteří vstoupili do práva nebo povinnosti.

Druhým institutem, na který reagují navrhovaná ustanovení, je institut svěřenského fondu. Podstata svěřenského fondu spočívá v tom, že jeho zakladatel vyčlení ze svého majetku určitou část a svěří ji nějakému účelu. Tím vzniká oddělené vlastnictví, k němuž původní vlastník žádná vlastnická práva již nemá. Tato práva vykonává svěřenský správce, který však není vlastníkem svěřenského fondu. Z tohoto důvodu se navrhuje, aby procesním nástupcem byli rovněž ti, kteří převzali výkon vlastnických práv k majetku, o nějž v řízení jde.

K bodu 86 (§ 108)

Navrhované změny souvisí s tím, že všechna nesporná řízení budou upravena zvláštním zákonem. Tento zákon bude tedy upravovat rovněž řízení o určení otcovství, řízení ve věcech osvojení i řízení o výchově a výživě.

K bodu 87 (§ 109)

Změna souvisí s návrhem zákona o veřejných rejstřících, ve kterém je otázka přerušování řízení o povolení zápisu řešena.

K bodu 90 (§ 113)

Jelikož řízení o určení otcovství i řízení o výchově a výživě nezletilého jsou upravena v zákoně o zvláštních řízeních soudních, navrhuje se spojení těchto řízení zrušit.

K bodu 91 (§ 113a)

Řízení o určení neplatnosti usnesení valné hromady obchodní společnosti nebo členské schůze družstva patří mezi řízení ve statusových věcech obchodních společností a družstev (podle zákona o obchodních korporacích souhrnně nazývaných obchodními korporacemi), a jde tedy o nesporné řízení. Vzhledem k tomu, že řízení ve statusových věcech právnických osob budou upravena v zákonu o zvláštních řízeních soudních v rámci řízení o některých otázkách týkajících se právnických osob, bude potřeba ustanovení § 113a zrušit a promítnout ho do tohoto zvláštního zákona.

K bodům 92, 94, 95, 96, 99, 100, 101, 102, 103, 123, 126, 129 a 130 (§ 114b, 114c, 115a, 118b, 119a, § 120 odst. 2, § 131, 205a, 211a a 212a)

Ustanovení § 120 odst. 2 upravuje povinnost soudu provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než účastníci navrhli. V řízeních vypočtených v tomto ustanovení je tedy prolomena zásada dispoziční a zásada projednací ve prospěch zásad oficiality a vyšetřovací. Jedná se o řízení, z velké části jde o nesporná řízení, v nichž vystupuje do popředí společenský zájem na co nejúplnějším zjištění všech rozhodných skutečností.

S ohledem na skutečnost, že zásada oficiality a zásada vyšetřovací se uplatňují pouze v nesporném řízení a že všechna nesporná řízení budou obsažena ve zvláštním zákonu, postrádalo by ponechání stávajícího ustanovení § 120 odst. 2 smysl.

V souvislosti s výše uvedenou modifikací ustanovení § 120 odst. 2 je potřeba odstranit všechny výjimky např. z koncentrace řízení nebo ze zásady neúplné apelace.

S ohledem na to, že došlo ke zrušení odstavce 2, jsou odstavec 3 a 4nově označeny jako odstavce 2 a 3.

K bodu 98 (§ 116a)

Dalším z institutů, které přináší nový občanský zákoník, a který je třeba promítnout do úpravy občanského soudního řízení, představuje institut podpůrce. Podpůrce je osoba, která má člověku, kterému v tom duševní porucha působí obtíže, poskytovat nápomoc při rozhodování, a to bez ohledu na to, jestli tato osoba je či není omezena ve svéprávnosti. Proto, aby poskytování podpory mohlo být efektivní, navrhuje se, aby podpůrce byl účastníkem řízení.

K bodu 104 (§ 133a)

Toto ustanovení pouze terminologicky reaguje na úpravu spolkového práva v novém občanském zákoníku.

K bodu 114 (§ 159a)

Vzhledem k tomu, že o osobním stavu se bude rozhodovat pouze v řízeních upravených zákonem o zvláštních řízeních soudních, bude toto ustanovení upraveno v tomto novém zákonu a z občanského soudního řádu bude odstraněno.

K bodu 115, 127 a 140 (§ 162, 211b a 238)

Navrhované změny souvisí s tím, že řízení o navrácení dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí bude upraveno v zákonu o zvláštních řízeních soudních.

K bodu 116 (§ 163)

Navrhovaná změna souvisí s tím, že nesporná řízení, tedy i řízení ve věcech péče soudu o nezletilé, včetně řízení ve věcech výchovy a výživy nezletilého dítěte a ve věcech rodičovské odpovědnosti, budou upravena zákonem o zvláštních řízeních soudních. V občanském soudním řádu by tedy ustanovení § 163 odst. 2 bylo nadbytečné.

K bodu 117 (§ 175a až 182, 184 až 187, 189 až 200r, 200t až 200v, 200x až 200za)

Promítnutí nové soukromoprávní úpravy do civilního procesu bude provedeno tím způsobem, že všechna nesporná řízení, která od přijetí občanského soudního řádu v roce 1963 byla obsažena v tomto jediném kodexu, budou z občanského soudního řádu vyčleněna do zvláštní právní úpravy. Z toho důvodu je potřeba, aby všechna ustanovení hlavy páté části třetí občanského soudního řádu byla zrušena a upravena samostatně. Tímto zákonem dochází ke zrušení ustanovení upravujících všechna nesporná řízení.

Z důvodů výše uvedených harmonizačních změn se navrhuje zrušení všech poznámek pod čarou, které se vážou ke zrušeným ustanovením.

K bodu 118 (§ 176 až 180)

Žaloba z rušené držby je žalobou, která směřuje pouze k ochraně posledního stavu držby a k jeho navrácení. Nejde tedy o žalobu o právu, jíž by se žalobce domáhal petitorní ochrany, nýbrž o žalobu o faktickém stavu, jíž se žalobce domáhá possessorní ochrany. V důsledku toho může být žalobci possessorní ochrana poskytnuta i tam, kde je zjevné, že mu žádné subjektivní právo nepřísluší a že tedy např. držbu vlastnického práva vykonává jako nevlastník. Soud proto také není oprávněn zkoumat právní otázky, nýbrž omezí se jen na zjištění skutkového stavu.

Smyslem zvláštních ustanovení o žalobách z rušené držby je snaha o urychlené vyřízení věci, a zároveň o vyřízení prozatímní. Usnesení ve sporu z rušené držby nepředstavuje překážku věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae) ve vztahu k pozdější petitorní žalobě (např. žalobě na vydání věci). Žalovaný, kterému bylo pravomocným rozhodnutím uloženo zdržet se zásahů do držby, resp. uvést žalobce zpět do držby, kterou mu předtím odňal, se může posléze domáhat po původním žalobci vydání věci z titulu žaloby na

vydání věci. V tomto druhém (petitorním) řízení již bude otázka držby irelevantní. Žalobce bude muset prokázat své vlastnické právo a to, že věc mu je žalovaným bez právního důvodu zadržována.

Vzhledem k základnímu principu řízení o ochraně držby, jímž je rychlost poskytnutí ochrany, je výslovně vyloučeno zkoumat v řízení otázky újmy vzniklé rušením držby a rozhodovat o povinnosti k její případné náhradě.

Z hmotněprávního předpisu (§ 1008 nového občanského zákoníku) vyplývá, že žaloba musí být podána v hmotněprávní propadné (prekluzivní) lhůtě šesti týdnů, počítané od tam stanoveného dne.

K bodu 119, 128, 138 a 143 (§ 202, 212, 235d a 242)

Navrhované změny souvisí s tím, že ustanovení § 94 upravující tzv. druhou a třetí definici účastenství bude z občanského soudního řádu odstraněno a promítnuto do zákona o zvláštních řízeních soudních, a stejně tak bude odstraněno ustanovení § 81 upravující zahájení řízení bez návrhu a ustanovení § 193a a násl. upravující řízení o navrácení nezletilého dítěte ve věcech mezinárodních únosů dětí. Je tedy nezbytné zrušit § 202 odst. 1 písm. b), c) a l) a u písmene j) odkaz na § 193d, dále je pak nezbytné zrušit § 212 písm. a), § 235d písm. a) a § 242 odst. 2 písm. a).

K bodům 120 a 135 (§ 203 a 231)

Změna těchto ustanovení je navrhována z toho důvodu, že z ustanovení § 35 odst. 1 budou odstraněna nesporná řízení, přičemž právo státního zastupitelství vstoupit do zahájeného řízení, které je nesporné, bude upraveno především v zákonu o zvláštních řízeních soudních. V důsledku toho bude právo státního zastupitelství vstoupit do zahájeného řízení upraveno jak v občanském soudním řádu, tak v jiných zákonech. Proto se navrhuje stanovit obecně, že státní zastupitelství může podat odvolání nebo žalobu pro zmatečnost jen ve věcech, do nichž může podle zákona vstoupit nebo podat návrh na zahájení řízení.

K bodu 122, 136, 142 a 260 (§ 205, § 232 odst. 2, § 241b odst. 3 a § 330a odst. 2 písm. e))

Návrh zákona, po vzoru nového občanského zákoníku, rozlišuje mezi dobami a lhůtami. Doba je časový úsek, po který něco existuje, něco trvá. Tento časový úsek je vymezen počátkem, průběhem a koncem a jeho uplynutí závisí pouze na běhu času a není třeba žádného právního jednání, který by vyvolalo určité právní následky. Lhůta je na rozdíl od doby časový úsek, který má k dispozici ten, komu lhůta svědčí, aby vlastním právním jednáním, ať již komisivním, či omisivním, vyvolal zákonem předvídaný právní následek.

K bodům 134 a 139 (§ 230 odst. 1 písm. a) a § 238 odst. 1 písm. g))

V rámci nového řízení o ochraně z rušené držby se navrhuje vyloučit možnost užití mimořádných opravných prostředků v tomto řízení.

K bodu 139 (§ 238 odst. 1)

Tato změna se navrhuje s ohledem na skutečnost, že nově budou všechna řízení týkající se rodinného práva (s výjimkou řízení ve věcech manželského majetkového práva a výživného mezi zletilými osobami, která probíhají čistě podle pravidel soudního řízení sporného) a řízení ve věcech mezinárodních únosů dětí obsažena v zákoně o zvláštních řízeních soudních.

K bodu 140 (§ 238 odst. 2)

Jedná se o legislativně technickou změnu, která je způsobena změnou označení písmene v § 238 odst. 1.

K bodům 147, 148 a 181 (§ 251 odst. 1 a 2, § 274 odst. 1):

Dochází ke změně koncepce ustanovení, jímž je vymezována působnost soudu v oblasti výkonu rozhodnutí. V občanském soudním řádu bude nově uvedeno, že soud nařizuje a provádí výkon rozhodnutí, s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení. Příklady takových rozhodnutí, jako je např. rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, již v občanském soudním řádu nebudou uváděny.

V návaznosti na tuto změnu bude v § 37 odst. 2 písm. b) exekučního řádu výčtem vymezeno, které exekuční tituly nebude moci vykonávat soudní exekutor - tedy rozhodnutí o péči o nezletilé děti, nepůjde-li o rozhodnutí o výživném, dále rozhodnutí ve věcech ochrany proti domácímu násilí, rozhodnutí orgánů Evropských společenství a cizí rozhodnutí s výjimkou cizího rozhodnutí, u něhož bylo vydáno prohlášení vykonatelnosti podle přímo použitelného předpisu Evropské unie nebo mezinárodní smlouvy nebo rozhodnuto o uznání.

Do § 274 odst. 1 se promítá zásada, že soudně může být vykonán pouze ten exekuční titul, který nelze vykonat ve správním nebo daňovém řízení.

K bodům 149, 150, 151, 155, 167, 314, 345 a 349 [§ 252 odst. 2 a 4, § 254 odst. 7, § 258 odst. 1, § 260e odst. 2 písm. g), nadpis části šesté hlavy sedmé, § 338f odst. 1 a 2, § 338g odst. 1 až 3, § 338h odst. 1, nadpis nad § 338i, § 338i odst. 2, § 338k odst. 1, 5 a 6, § 338m odst. 1 a 2, § 338ma, nadpis k § 338mb, § 338mb, § 338n odst. 1 úvodní část ustanovení, § 338n odst. 1 písm. a) a e), § 338n odst. 1, 2 a 5, § 338o odst. 2, § 338p odst. 1, 3 a 5, § 338q odst. 1, § 338r odst. 1, § 338u odst. 3, § 338v odst. 1 a 2, § 338w odst. 5, § 338x odst. 1, § 338z, § 338za odst. 3, § 338zf písm. a), nadpis nad § 338zj, § 338zj odst. 1, § 338zk odst. 1 a 3, § 338zl odst. 1 a 2, § 338zm odst. 1, § 338zn, § 338zo odst. 1, nadpis nad § 338zp, § 338zp odst. 1, nadpis nad § 338zq, § 338zq odst. 1 až 4 a v § 338zr]:

Navržená změna uvádí ustanovení § 252 odst. 2 do souladu s terminologií používanou novým občanským zákoníkem.

Podnik je podle § 5 obchodního zákoníku v platném znění soubor hmotných, jakož i osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem k své povaze mají tomuto účelu sloužit. Obchodní zákoník výslovně stanoví, že podnik je věc hromadná.
Nový občanský zákoník již nepoužívá pojem podnik, nahradil jej termínem obchodní závod. Obchodní závod je podle § 502 nového občanského zákoníku organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.

Obchodní závod je věcí hromadnou (§ 501 a 1314 odst. 2 písm. a) nového občanského zákoníku).

Pokud jde o organizační složku závodu, je třeba vycházet z § 503, který upravuje pobočku závodu jako část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou, a v odstavci 2 hovoří obecně o organizačních složkách závodu. V občanském soudním řádu se navrhuje ponechat obecné označení organizační složka závodu.

Oba pojmy se promítají v příslušných ustanoveních občanského soudního řádu.

K bodům 152, 153, 158, 159, 176, 214, 216, 218, 287, 288, 292, 296, 297 a 350 [§ 252 odst. 4 písm. b), § 254 odst. 7, § 258 odst. 1, § 260e odst. 2), § 267a odst. 1, nadpis části šesté hlavy čtvrté, § 320b, 320c, § 320d písm. a) a c) až f), § 320e, § 320f odst. 1 až 3, § 320g, § 320h odst. 1 a 2, § 320i, § 320j včetně nadpisu, nadpis části šesté hlavy páté, § 326 odst. 1, nadpis nad § 335, § 335 odst. 1 a 2, § 335a odst. 1 a 2, § 335b odst. 1, 4 a 5, § 336, § 336a odst. 1 a 4, § 336b odst. 2 až 4, § 336c odst. 1 a 3, § 336d odst. 1, § 336f odst. 1, § 336i odst. 1 a 2, § 336j odst. 4, § 336ja odst. 1, 3 až 5, § 336l odst. 1, 2 a 4, 6 a 7, § 336m odst. 3, § 337d, nadpis části šesté hlavy šesté, § 337h odst. 1 a 2, § 338 odst. 1 a 3, § 338a odst. 3, § 338b odst. 1, § 338c odst. 1, § 338d, § 338e odst. 1, § 338ze odst. 5, § 338zl odst. 2, § 338zn odst. 1 a 2, § 340 odst. 1, § 348 odst. 1 a 3 a v § 349 odst. 1]:

Zatímco platný občanský zákoník používá promiscue termín nemovitá věc a nemovitost, nový občanský zákoník se důsledně drží termínu nemovitá věc.

Z tohoto důvodu se navrhuje v občanském soudním řádu pojem nemovitost nahradit pojmem nemovitá věc.

K bodům 154, 179 a 180 (§ 254 odst. 7, § 270 odst. 3, § 272 až 273b):

Protože výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti bude nově upravovat zákon o zvláštních řízeních soudních, vypouští se z občanského soudního řádu právní úprava výkonu rozhodnutí o výchově nezletilých dětí.

Ustanovení občanského soudního řádu se budou na výkon rozhodnutí o péči o nezletilé děti přiměřeně, nestanoví-li zákon o zvláštních řízeních soudních jinak.

Totéž lze říci o výkonu rozhodnutí ve věcech domácího násilí, který bude nově upraven v zákoně o zvláštních řízeních soudních. V důsledku z toho se z občanského soudního řádu vypouští právní úprava výkonu rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí a nenavazování kontaktů s oprávněným.

K bodům 156, 157 a 165 [§ 255 odst. 2, § 260e odst. 2 písm.d)]:

Nový občanský zákoník používá zpravidla (např. § 708 odst. 1) pojem majetková hodnota ve smyslu cena nebo kvalita. V souvislosti s tím, co náleží do společného jmění manželů, používá nový občanský zákoník formulaci „součást společného jmění manželů“ (např. § 709 odst. 1).

Předkládaná právní úprava přizpůsobuje těmto změnám příslušná ustanovení občanského soudního řádu.

K bodům 160, 262 a 294 (§ 258 odst. 3, § 335 odst. 1, § 338a odst. 1):

Podle § 1310 odst. 1 nového občanského zákoníku může být zástavou každá věc, s níž lze obchodovat.

Občanský soudní řád v platném § 258 odst. 3 stanoví, že výkon rozhodnutí prodejem zástavy lze provést prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí, věcí hromadných, souborů věcí a bytů nebo nebytových prostorů ve vlastnictví podle zvláštního zákona, přikázáním zastavené peněžité pohledávky a postižením zastavených jiných majetkových práv.

Nový občanský zákoník stanoví v § 1158 a 1159, že jednotka zahrnuje byt jako prostorově oddělenou část domu a podíl na společných částech nemovité věci vzájemně spojené a neoddělitelné. Jednotka je věc nemovitá, totéž platí pro nebytový prostor.

Lze tedy mít za to, že pojem bytu a nebytového prostoru již podle nového občanského zákoníku bude zahrnut v pojmu nemovité věci a nebude jej nutno výslovně zmiňovat ani v souvislosti s prodejem zástavy, ani s prodejem nemovité věci.

K bodu 161 (§ 260a odst. 2, § 260c odst. 1):

Nový občanský zákoník zavádí namísto pojmu způsobilost k právním úkonům, který používá platný občanský zákoník, pojem svéprávnost. Podle § 15 odst. 1 nového občanského zákoníku je svéprávnost způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).

Nový občanský zákoník připouští pouze omezení svéprávnosti, nikoliv její úplné zrušení (§ 55 a násl. nového občanského zákoníku).

Nové právní úpravě civilního práva hmotného je třeba přizpůsobit i úpravu procesní.

K bodům 162 a 164 (§ 260c odst. 1, § 260d odst. 1):

Občanský zákoník účinný do 31. prosince 2013 v § 27 odkazuje při určení zákonného zástupce nezletilého dítěte na zákon o rodině, zákonným zástupcem fyzické osoby, která byla rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena, je soudem ustanovený opatrovník.

Nový občanský zákoník rozlišuje opatrovníka a zákonného zástupce, přičemž u zákonného zástupce oprávnění zastupovat jinou osobu vzniká ze zákona (např. § 892 nebo § 966 nového občanského zákoníku upravuje zákonné zastupování dětí), u opatrovníka rozhodnutím příslušného orgánu (podle § 62 nového občanského zákoníku v rozhodnutí o omezení svéprávnosti jmenuje soud člověku opatrovníka).

Tato změna se navrženým ustanovením promítá do občanského soudního řádu, v němž je nově třeba odlišit zákonného zástupce a opatrovníka.

K bodu 163 (§ 260c odst. 3):

Nový občanský zákoník stanoví v rámci právní úpravy jednání za právnickou osobu, že ten, kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, neplyne-li to již z okolností (§ 161 nového občanského zákoníku). Je tedy zřejmé, že nový občanský zákoník již není založen na principu, že právnická osoba jedná svým statutárním zástupcem (§ 13 odst. 1 platného obchodního zákoníku), a předpokládá její zastupování např. členem jejího orgánu.

Z tohoto důvodu se v souvislosti s právní úpravou prohlášení o majetku stanoví, že soud předvolá člena statutárního orgánu, který je oprávněn na právnickou osobu jednat.

K bodům 166, 230, 237, 238, 239, 244, 245, 248, 259, 260 a 261 (§ 260e odst. 2, § 323 odst. 3, § 326 odst. 6, § 328 odst. 1, § 328b odst. 1, § 329a odst. 1, § 334 odst. 2 a 3, § 334a odst. 1):

Nový občanský zákoník rozlišuje cenné papíry, tedy cenné papíry v listinné podobě, a cenné papíry zaknihované (§ 525 a násl. nového občanského zákoníku).

Z tohoto důvodu je třeba v občanském soudním řádu rozlišit, která ustanovení se vztahují na oba typy cenných papírů a která pouze na cenné papíry v listinné podobě nebo cenné papíry zaknihované.

K bodům 168, 169, 195, 196, 209, 222, 260, 317, 318, 319 a 320 (§ 260h, § 312 odst. 2, § 320ab odst. 1, § 320f odst. 2, § 334 odst. 3, § 338k odst. 2, 4 a 5):

Nový občanský zákoník používá namísto pojmu „právní úkon“ pojem „právní jednání“ (§ 545 s násl. nového občanského zákoníku).

Změnu terminologie týkající se soukromoprávních úkonů je třeba provést i v občanském soudním řádu, pokud jde o úkony veřejnoprávní (zejména postup soudu), termín „úkon“ zůstane zachován.

K bodům 170, 171 a 172 (§ 262):

Nový občanský zákoník rozeznává kromě podmínky (§ 548 a násl. nového občanského zákoníku) rovněž doložení času (§ 550 nového občanského zákoníku). Na doložení času, kterým je třeba rozumět časové omezení účinnosti právního jednání, se obdobně použijí ustanovení o odkládací nebo rozvazovací podmínce.

Nově se navrhuje mezi skutečnosti rozhodné pro nařízení výkonu rozhodnutí zařadit i prokázání toho, že doložený čas nastal, je-li to v dané věci relevantní, tedy bylo-li to, co ukládá rozhodnutí povinnému, omezené doložením času.

K bodu 173 (poznámka pod čarou č. 79):

Navrhuje se zrušit poznámku pod čarou odkazující na ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

K bodu 174 (§ 264 odst. 1):

Platná právní úprava zakotvuje v § 264 odst. 1 zásadu přiměřenosti způsobu výkonu rozhodnutí zejména s ohledem na poměr mezi výší pohledávky a cenou předmětu, z něhož má být uspokojení této pohledávky dosaženo.

Vzhledem k terminologii obsažené v novém občanském zákoníku se považuje za vhodnější vztáhnout dané ustanovení k ceně věci.

K bodu 175 (§ 267 odst. 3):

Ustanovení § 267 odst. 3 se uvádí do souladu s novým občanským zákoníkem (§ 709 odst. 1 a § 3040).

K bodu 177 (§ 267b odst. 2):

V návaznosti na právní úpravu obsaženou v § 79 se stanoví, že výkonu rozhodnutí, jímž je postihován majetek ve svěřenském fondu, nepodléhá majetek svěřenského správce. To nebude platit, půjde-li o výkon rozhodnutí, jímž byla svěřenskému správci uložena pořádková pokuta v tomto řízení o výkonu rozhodnutí nebo o výkon rozhodnutí, jímž bylo svěřenskému správci v uloženo nahradit náklady řízení, které způsobil svým zaviněním nebo které vznikly náhodou, která se mu přihodila.

Tímto způsobem bude zajištěno, aby majetek svěřenského správce nebyl postižen v souvislosti s výkonem rozhodnutí vedeným na majetek v svěřenském fondu.

K bodu 178 (§ 269 odst. 3):

Mění se odkaz na § 163, v němž byl v důsledku vypracování nového zákona o zvláštních řízeních soudních zrušen odstavec 2.

K bodům 182, 286 a 365 (§ 279 odst. 2, § 336l odst. 6, § 338i odst. 3, § 338z odst. 4, § 351 odst. 2):

Nový občanský zákoník používá v souvislosti s náhradou škody a nemajetkové újmy celkový pojem „újma“, přičemž podle § 2894 odst. 1 tohoto kodexu povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody). Pokud jde o nemajetkovou újmu, lze s odkazem na § 2894 odst. 2 nového občanského zákoníku konstatovat, že povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu postihuje škůdce pouze tehdy, pokud byla výslovně ujednána nebo stanoví-li to zvlášť zákon.

Nový občanský zákoník stanoví např. v § 2958, že při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, nebo v § 2956, že vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části nového občanského zákoníku, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil.

Navržená ustanovení zaměňují tam, kde je to z hlediska věcného vhodné, pojem škody za širší pojem újmy. Při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy tak např. budou za přednostní pohledávky považovány nejen pohledávky z náhrady škody způsobené ublížením na zdraví

nebo úmyslnými trestnými činy, ale i pohledávky nemajetkové újmy vzniklé ze stejného protiprávního jednání, správce závodu bude odpovídat nejen za škodu, ale za případnou nemajetkovou újmu, kterou způsobí zaviněným porušením svých povinností.

K bodu 183 [§ 279 odst. 2 písm. e)]:

Z výčtu přednostních pohledávek, které jsou vymáhány výkonem rozhodnutí srážkami ze mzdy, se navrhuje vypustit pohledávky náhrady přeplatků na dávkách důchodového zabezpečení, protože tyto dávky byly poskytovány podle zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

V přechodných ustanoveních se navrhuje zakotvit, že bude-li po dni nabytí účinnosti tohoto zákona vymáhána pohledávka náhrady přeplatku na dávce důchodového zabezpečení, která vznikla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, bude tato pohledávka považována za pohledávku přednostní.

K bodu 184 [§ 279 odst. 2 písm. g)]:

Ze seznamu přednostních pohledávek uspokojovaných v rámci výkonu rozhodnutí srážkami za mzdy se navrhuje vypustit náhradu za příspěvek na výživu dítěte.

Zákon o rodině stanovil v § 101 odst. 1 ve znění platném do 31. prosince 2006 (od 1. ledna 2007 nabyl účinnost zákon č. 112/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o životním a existenčním minimu a zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů), že kdo zcela nebo zčásti splnil za jiného vyživovací povinnost, je oprávněn na něm požadovat úhradu tohoto plnění; to platilo i tehdy, jestliže příspěvek na výživu v zájmu oprávněného poskytnul orgán stanovený zvláštním předpisem.

Za zvláštní právní předpis bylo třeba v této souvislosti považovat zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, který v § 5 stanovil, že nezaopatřenému dítěti, které se považovalo za sociálně potřebné a ke kterému povinná osoba nežijící s dítětem v domácnosti neplnila vyživovací povinnost stanovenou jí rozhodnutím soudu, náležel příspěvek na výživu dítěte ve výši stanoveného výživného.

Zákon č. 482/1991 Sb. byl zrušen zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 111/2006 Sb. zákon již příspěvek na výživu dítěte neupravuje.

V přechodných ustanoveních se navrhuje zakotvit, že bude-li po dni nabytí účinnosti tohoto zákona vymáhána pohledávka náhrady za příspěvek na výživu dítěte, která vznikla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, bude tato pohledávka považována za pohledávku přednostní.

K bodu 185 [§ 279 odst. 2 písm. k)]:

Zaměstnavatelé vypláceli náhradu mzdy za první tři týdny dočasné pracovní neschopnosti od 1. ledna 2011 na základě změn provedených zákonem č. 347/2010 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí. Tímto zákonem byla také mezi přednostní pohledávky

při výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy zařazena náhrada mzdy za dočasnou pracovní neschopnost. Zákon č. 347/2010 Sb. byl zrušen nálezem Ústavního soudu publikovaným pod č. 80/2011 Sb. uplynutím dne 31. prosince 2011.

Zákonem č. 364/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, byla obnovena výše zmíněná právní úprava týkající se náhrady mzdy za dočasnou pracovní neschopnost na období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013.

Ustanovení § 279 odst. 2 písm. k) se uvádí do souladu s výše uvedenou právní úpravou.

K bodům 186 a 187 (§ 299):

Navržená právní úprav promítá do výkonu rozhodnutí srážkami z jiných příjmů právní úpravu zaopatřovacích smluv, která je obsažena v novém občanském zákoníku.

Podle § 299 odst. 1 občanského soudního řádu se ustanovení o výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy použijí i na výkon rozhodnutí srážkami z platu, z odměny z dohody o pracovní činnosti, z odměny za pracovní nebo služební pohotovost, z odměny členů zastupitelstva územních samosprávných celků a z dávek státní sociální podpory, které nejsou vyplaceny jednorázově.
Srážky se dále provádějí z příjmů, které povinnému nahrazují odměnu na práci nebo jsou poskytovány vedle ní. Tyto příjmy jsou v zákoně taxativně vymezeny a jsou mezi ně zařazeny i důchody. Lze dovozovat, že mezi tyto důchody bude možno zařadit i důchod poskytovaný na základě smlouvy o důchodu podle § 2701 a násl. nového občanského zákoníku, která náleží mezi zaopatřovací smlouvy.

Nový občanský zákoník upravuje jako zaopatřovací smlouvu rovněž smlouvu o výměnku. Z § 2707 odst. 2 plyne, že podle obsahu právního jednání, kterým byl výměnek zřízen, se na smlouvu o výměnku použijí také ustanovení o právech, ze kterých se výměnek skládá, zejména o služebnosti bytu nebo o důchodu.

Z tohoto důvodu se do taxativního výčtu příjmů, které nahrazují odměnu za práci nebo jsou poskytovány vedle ní a které mohou být postiženy výkonem rozhodnutí srážkami z jiných příjmů, navrhují doplnit dávky vyplývající ze smlouvy o výměnku podle občanského zákoníku.

Z § 2705 nového občanského zákoníku plyne, že zřídí-li plátce důchod bezúplatně, může zároveň vyhradit, že příjemcovi věřitelé nemohou příjemcovy dávky postihnout ani exekučně, ani v insolvenčním řízení. Taková výhrada bude účinná vůči třetím osobám i vůči orgánům veřejné moci, avšak jen do výše, kterou příjemce vzhledem ke svým poměrům pro své zaopatření nutně potřebuje.

Do občanského soudního řádu se navrhuje zakotvit postup soudu v případě, že nastanou podmínky stanovené občanským zákoníkem a bude vedena exekuce na dávky ze zaopatřovacích smluv, budou-li tyto dávky zřízeny bezúplatně a plátce učiní výhradu podle § 2705 nového občanského zákoníku.

K bodu 188 (§ 303 odst. 1):

Nový občanský zákoník v § 2662 a násl. v souvislosti se smlouvou o účtu používá pouze pojmu účet, případně platební účet, který upravuje jiný zákon.

Pojmy běžný účet nebo vkladový účet nový občanský zákoník již nezná.

Tato změna se promítá do ustanovení § 303 odst. 1 občanského soudního řádu, který upravuje přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu.

K bodům 189, 190, 197, 198, 200, 201, 203, 206, 207, 227, 231, 232, 265, 267, 298, 299, 305, 308 a 312 (§ 303 odst. 3, § 304 odst. 1, § 313 odst. 1, § 317 odst. 3, § 320 odst. 2, § 320a odst. 3, § 320aa odst. 2, § 320ab odst. 1 a 8, § 322 odst. 5, § 324, § 335b odst. 1 a 3, § 338b odst. 3, § 338c odst. 3, § 338g odst. 4, § 338h odst. 1 a 3):

Nový občanský zákoník upravuje v § 1512 a násl. svěřenské nástupnictví. Podle § 1512 odst. 1 nového občanského zákoníku může zůstavitel nařídit, že dědictví má přejít po smrti dědice nebo v určitých jiných případech na svěřenského nástupce jako následného dědice.

Předkládaná právní úprava navazuje na § 1521 nového občanského zákoníku, který stanoví, že nesvěřil-li zůstavitel při nařízení svěřenského nástupnictví dědici právo s dědictvím volně nakládat, je vlastnické právo dědice k tomu, co nabyl děděním, jakož i k tomu, co nabyl náhradou za zničení, poškození nebo odnětí věci z dědictví, omezeno na práva a povinnosti požívatele. To neplatí, je-li věc z dědictví zcizena nebo zatížena za účelem úhrady zůstavitelových dluhů.

Výkon rozhodnutí tedy nebude možno vést na majetek, který povinný nabyl jako dědic dědictvím, které podle nařízení zůstavitele má přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice (substituční jmění); to nebude platit, bude-li povinný mít právo s majetkem volně nakládat nebo půjde-li o výkon rozhodnutí, kterým budou vymáhány zůstavitelovy dluhy.

Povinný bude muset oznámit soudu, zda majetek nabyl jako substituční jmění, a pokud půjde o takový majetek, zda má právo s ním volně nakládat a zda jsou výkonem rozhodnutí vymáhány zůstavitelovy dluhy, protože tyto skutečnosti nejsou zpravidla známy jiné osobě než povinnému. Povinnému bude dále uloženo, aby doložil tyto skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře. Doloží-li povinný, že věc nabyl jako substituční jmění, a nedoloží-li další skutečnosti, které výkon rozhodnutí umožňují, nebo nevydou-li tyto skutečnosti jinak najevo, soud výkon rozhodnutí zastaví.

K bodům 191, 199, 258, 332 a 338 (§ 309a odst. 1, § 314c odst. 1, § 331a odst. 1, § 338o odst. 2, § 338s odst. 1 a 2, § 338ze odst. 1, 3 a 5):

Občanský zákoník účinný do 31. prosince 2013 upravuje v § 554 zajištění postoupením pohledávky. Podle platné právní úpravy lze pohledávku zajistit i postoupením pohledávky dlužníka nebo pohledávky třetí osoby. Kromě toho je v občanském zákoníku zakotveno i zajištění závazku převodem práva (§ 553 občanského zákoníku).

Nový občanský zákoník zná již pouze zajišťovací převod práva (§ 2040 nového občanského zákoníku), přičemž právem, které bude možno v rámci tohoto způsobu zajištění dluhu převést věřiteli, bude i pohledávka.

V občanském soudním řádu je proto třeba v souladu s novým občanským zákoníkem používat pouze termín zajišťovací převod práva.

K bodům 192, 194, 249, 250, 289, 326, 329, 333, 347, 351, 352, 353 a 355 [§ 309a odst. 1, § 312 odst. 2, § 330 odst. 3, § 331a odst. 1, § 336n odst. 1 až 3, § 338mb odst. 3, § 338n odst. 1, § 338o odst. 2, § 338z odst. 2, § 338za odst. 2, § 338zf písm. a), nadpis § 338zk, § 338zk odst. 1, 2 a 5]:

Z § 1721 nového občanského zákoníku plyne, že ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit. Nový občanský zákoník tedy používá termín „závazek“ pro celý právní vztah mezi věřitelem a dlužníkem, právo věřitele ze závazku se nazývá pohledávka a povinnost dlužníka dluhem.

Tuto právní terminologii se navrhuje důsledně promítnout do občanského soudního řádu.

K bodu 193 (§ 311a):

Nový občanský zákoník předpokládá, že jeden účet bude možno zřídit i pro více osob. Z § 2663 plyne, že je-li účet zřízen pro více osob, má každá z nich postavení majitele účtu a tyto osoby nakládají s účtem společně. Má se za to, že podíly těchto osob na peněžních prostředcích na účtu jsou stejné.

Nové právní úpravě je třeba přizpůsobit postup při výkonu rozhodnutí přikázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu.

Navržená právní úprava vychází z toho, že postup při výkonu rozhodnutí vedeném na podíl na peněžních prostředcích na účtu bude shodný s výkonem rozhodnutí týkajícím se účtu, jehož majitelem je jediná osoba. Výkon rozhodnutí se však bude týkat pouze podílu na peněžních prostředcích, nikoliv všech peněžních prostředků, které jsou na účtu uloženy.

K bodu 202 (§ 320a odst. 2, 320ab odst. 8):

Z ustanovení § 36 odst. 1 nového zákona o obchodních korporacích plyne, že při zániku účasti společníka v obchodní korporaci za jejího trvání jinak než převodem podílu nebo udělením příklepu v řízení o výkonu rozhodnutí vzniká společníkovi nebo jeho právnímu nástupci právo na vypořádání. Pro toto právo zákon o obchodních korporacích používá legislativní zkratku vypořádací podíl.

Navrženou změnou se občanský soudní řád uvádí do souladu s novým zákonem o obchodních korporacích.

K bodům 204, 205 a 208 (§ 320aa odst. 1, § 320ab odst. 1):

Nový zákon o obchodních korporacích již nepočítá s tím, že by se podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným nazýval obchodním podílem. V občanském soudním řádu je tedy třeba v souvislosti se společností s ručením omezeným hovořit pouze o podílu společníka.

Podle § 595 odst. 1 nového zákona o obchodních korporacích družstevní podíl představuje práva a povinnosti člena plynoucí z členství v družstvu.

Tomu je třeba přizpůsobit pojmy používané v občanském soudním řádu.

K bodům 210 a 211 (§ 320ab odst. 3 a 8):

Novelizací provedenou zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, byla v občanském soudním řádu změněna právní úprava postižení účasti povinného v obchodní společnosti a v družstvu. Zároveň byla do obchodního zákoníku zakotvena povinnost obchodní společnosti nebo družstva informovat své společníky či členy o tom, že byla doručena dražební vyhláška a kde je tato vyhláška k nahlédnutí, a povinnost zaslat společníkovi nebo členu družstva její opis. V obchodním zákoníku bylo dále nově stanoveno, kdy se vydražitel obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným stává společníkem této společnosti a zánik účasti povinného v s.r.o., v družstvu a v komanditní společnosti, je-li povinný komanditistou, byl svázán s doručením vyrozumění, které bude zasílat soud nebo soudní exekutor, o neúspěšné opakované dražbě v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce postižením účasti povinného v obchodní společnosti nebo družstvu.

Vzhledem k tomu, že nový zákon o obchodních korporacích výše uvedenou právní úpravu neobsahuje, je třeba ji zařadit do občanského soudního řádu, aby bylo možno i poté, co obchodní zákoník pozbude účinnosti, provádět výkon rozhodnutí nebo exekuci stejným způsobem.

K bodu 212 (§ 320b odst. 1):

Navrženou právní úpravou se oprávněnému stanoví povinnost v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí správou nemovitosti uvádět, že tímto způsobem výkonu rozhodnutí lze dosáhnout uspokojení jeho pohledávky. Uvedenou změnou by mělo být dosaženo toho, že nebudou podávány návrhy, které zjevně nepovedou k efektivnímu vymožení pohledávky oprávněného.

K bodům 213, 221, 264, 266, 306, 307 a 311 (§ 320d, § 335b odst. 1, 2 a 5, § 338h odst. 1 a 2):

Zákaz nakládání s nemovitou věcí, k níž bude zřízena správa nemovitosti, a další zákazy a příkazy, které se uvádějí v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí správou nemovitosti, se navrhuje vztáhnout i na manžela povinného, pokud jde o nemovitost ve společném jmění manželů. Návrh navazuje na ustanovení § 713 odst. 2 nového občanského zákoníku, podle nějž povinnosti a práva spojená se společným jměním nebo jeho součástmi náleží oběma manželům společně a nerozdílně. Lze tedy považovat za vhodné, aby soud výslovně uložil příslušné příkazy a zákazy i manželovi povinného.

Dále se stanoví, že povinný bude muset sdělovat soudu pouze ty údaje týkající se práv váznoucích na nemovitosti, které nejsou zapsány v katastru nemovitostí. Práva zapsaná do katastru bude soud zjišťovat z katastru nemovitostí zpravidla prostřednictvím dálkového přístupu.

Obdobná právní úprava se navrhuje i pro výkon rozhodnutí prodejem nemovitých věcí. Návrh předpokládá, že povinný (případně jeho manžel) bude muset soudu nově oznamovat tato práva váznoucí na nemovité věci: výhradu zpětné koupě, výměnek a pachtovní právo. Dále se nově stanoví, že soud povinnému (jeho manželovi) zakáže, aby odmítl nemovitou věc, pokud ji koupil na zkoušku, nebo aby se vzdal práva domáhat se náhrady škody vzniklé na pozemku.

Na tuto právní úpravu navazuje zejména nový § 336l odst. 5 občanského soudního řádu.

Obdobná právní úprava se do zákona zařazuje i v souvislosti s výkonem rozhodnutí postižením závodu. Povinný nebo jeho manžel bude muset nově oznamovat, kdo má k závodu výhradu zpětné koupě.

K bodům 215, 223 a 285 [§ 320d písm. b), § 320f odst. 3, § 336l odst. 6, § 338z odst. 4]:

Nový občanský zákoník definuje v § 491 plod jako to, co věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, kdežto užitky jako to, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy.

Je na místě, aby vydražitel, který se nestal vlastníkem vydražené nemovité věci nebo závodu, vrátil povinnému nejen tuto věc a užitky z ní, ale i plody, které tato věc poskytla.

K bodům 217, 219, 220, 225, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 281 a 284 [§ 320d písm. c), 320g odst. 1, § 335b odst. 5, § 336a odst. 1 a 2, § 336b odst. 2, 3 a 5, § 336i odst. 2, § 336l odst. 5, § 338z odst. 3]:

Nový občanský zákoník upravuje jak nájemní smlouvu - podle § 2201 nového občanského zákoníku se nájemní smlouvou pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné - tak nově smlouvu pachtovní. Z § 2332 nového občanského zákoníku plyne, že pachtovní smlouvou se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání a pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci.

Protože pachtovní právo dává pachtýři k propachtované věci rozsáhlejší oprávnění než nájemci, je třeba poskytnout v rámci řízení o výkonu rozhodnutí pachtovnímu právu obdobnou ochranu jako právu nájemnímu.

Pachtovní smlouvy jsou zohledněny v rámci výkonu rozhodnutí správou nemovitosti, kde budou mít stejný režim jako smlouvy nájemní vztahující se ke spravované věci. Nařízení výkonu rozhodnutí na ně tedy nebude mít vliv, soud je však bude moci za podmínek stanovených zákonem vypovědět.

Osobám, které mají k věci pachtovní právo, se bude v rámci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí doručovat usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, pachtovní právo zanikne pouze tehdy, pokud tak soud rozhodne.

V dražební vyhlášce budou uvedena pachtovní práva, která prodejem nemovité věci nezaniknou. Těm, kterým pachtovní práva zaniknou rozhodnutím soudu, se bude dražební vyhláška doručovat. Soud zároveň v dražební vyhlášce vyzve každého, kdo má k nemovité věci pachtovní právo, které není uvedeno v dražební vyhlášce, aby takové právo soudu oznámil a doložil ho listinami, jinak takové právo zanikne koncem pachtovního roku (§ 2339 nového občanského zákoníku).

Obdobný režim se navrhuje upravit pro výměnek. Podle § 2707 nového občanského zákoníku si smlouvou o výměnku vlastník nemovité věci vymiňuje v souvislosti s jejím převodem pro sebe nebo pro třetí osobu požitky, úkony nebo práva sloužící k zaopatření na dobu života nebo na dobu určitou a nabyvatel nemovité věci se zavazuje zaopatření poskytnout. Podle obsahu právního jednání, kterým byl výměnek zřízen, se na smlouvu o výměnku použijí také ustanovení o právech, ze kterých se výměnek skládá, zejména o služebnosti bytu nebo o důchodu.

Soud bude moci podle § 336a odst. 2 občanského soudního řádu rozhodovat rovněž o zániku výměnku. V dražební vyhlášce soud vyzve výměnkáře, nejde-li o výměnek, jehož součástí je právo bydlení, aby výměnek, který není zapsán do katastru nemovitostí a není uveden v dražební vyhlášce, soudu oznámil, jinak zanikne příklepem.

Ustanovení § 336a odst. 2 se mění tak, aby bylo respektováno ústavní právo na bydlení (viz nález pléna Ústavního soudu, publikovaný pod č. 231/2000 Sb.).

Ustanovení § 336l odst. 5 občanského soudního řádu upravuje zánik, případně přetrvání práv, která váznou na prodávané nemovité věci ke dni, kdy se stal vydražitel nebo předražitel vlastníkem vydražené věci.

Zanikat budou věcná břemena, výměnky, nájemní práva nebo pachtovní práva, která nebyla uvedena v dražební vyhlášce ani oznámena soudem po zahájení dražebního jednání. Výjimkou jsou věcná břemena bydlení, výměnky, jejichž součástí je právo bydlení, a nájmy bytu, která ke dni přechodu vlastnictví nezaniknou.

Dále bude zanikat výhrada zpětné koupě a předkupní právo k vydražené nemovité věci s výjimkou předkupního práva stavebníka k pozemku nebo vlastníka pozemku k právu stavby, předkupního práva vlastníka stavby k pozemku nebo vlastníka pozemku ke stavbě a zákonného předkupního práva, tedy např. předkupního práva podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (§ 61), zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (§ 13) nebo zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (§ 101).

Zanikat bude rovněž výhrada zpětného prodeje, zákaz zcizení nebo zatížení, výhrada lepšího kupce, ujednání o koupi na zkoušku, vzdání se práva na náhradu škody na pozemku, budoucí zástavní právo a budoucí výměnek váznoucí na prodávané nemovitosti.

Obdobná právní úprava týkající se zániku předkupních práv se zařazuje i v souvislosti s výkonem rozhodnutí postižením podniku.

K bodu 224 (§ 320f odst. 4):

Občanský soudní řád se uvádí do souladu s § 1949 odst. 1 nového občanského zákoníku, podle nějž platí, že přijímá-li věřitel plnění, vydá dlužníkovi na jeho žádost potvrzení o splnění dluhu (kvitanci).

K bodům 226, 229, 263, 293, 299 a 304 (§ 320j odst. 1, § 323 odst. 1, § 335a odst. 2, § 338 odst. 1, § 338c odst. 2, § 338g odst. 2):

Nový občanský zákoník stanoví v § 1227 odst. 1, že podíl na věci v přídatném spoluvlastnictví lze převést jen za současného převodu vlastnického práva k věci, k jejímuž využití věc v přídatném spoluvlastnictví slouží. Převádí-li se vlastnické právo k takové věci, platí, že se převod vztahuje i na podíl na věci v přídatném spoluvlastnictví.

Věcí v přídatném spoluvlastnictví je věc, která náleží společně několika vlastníkům samostatných věcí určených k takovému užívání, že tyto věci vytvářejí místně i účelem vymezený celek, a která slouží společnému účelu tak, že bez ní není užívání samostatných věcí dobře možné (§ 1223 odst. 1 nového občanského zákoníku).

V návaznosti na tuto právní úpravu se v souvislosti s výkonem rozhodnutí správou podílu na nemovité věci stanoví, že výkon rozhodnutí správou nemovité věci, k jejímuž využití slouží věc v přídatném spoluvlastnictví, se vztahuje i na podíl na této věci v přídatném spoluvlastnictví. Výkon rozhodnutí správou nemovité věci nelze nařídit pouze na podíl na nemovité věci v přídatném spoluvlastnictví.

Tímto způsobem bude postaveno na jisto, jak je třeba postupovat v případě, kdy využívání věci slouží věc v přídatném spoluvlastnictví.

Obdobná právní úprava se navrhuje i pro výkon rozhodnutí prodejem movité nebo nemovité věci, výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva a výkon rozhodnutí postižením závodu.

K bodům 227, 299 a 305 (§ 322 odst. 5, § 338c odst. 3, § 338g odst. 4):

Zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), ve znění pozdějších předpisů, je zrušen novým občanským zákoníkem v § 3080 bodu 19.

Část právní úpravy obsažené v tomto zákoně je zapracována přímo do nového občanského zákoníku, část bude zařazena do nového zákona, který připravuje Ministerstvo pro místní rozvoj.

Obsah § 322 odst. 5, § 338c odst. 3 a § 338g odst. 4 občanského soudního řádu byl převeden do přechodného ustanovení k tomuto zákonu.

K bodu 228 (§ 322 odst. 7):

Ustanovení § 322 občanského soudního řádu upravuje věci, které jsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí.

Do této právní úpravy je třeba promítnout § 2954 nového občanského zákoníku, který zakotvuje nárok poškozeného z úmyslného trestného činu na uspokojení z věcí, které škůdce nabyl z majetkového prospěchu, a to i tehdy, pokud nepodléhají výkonu rozhodnutí.

Nově se tedy stanoví, že se ustanovení o vyloučení věcí z výkonu rozhodnutí nepoužije, pokud tak navrhne oprávněný, který je poškozeným z úmyslného trestného činu, a zároveň byly splněny podmínky podle § 2954 nového občanského zákoníku.

V usnesení o nařízení rozhodnutí se uvedou věci, které jsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí a na které se toto vyloučení v důsledku výše zmíněné úpravy obsažené v novém občanském zákoníku nebude vztahovat, a to ty věci, o nichž bude oprávněný tvrdit, že jsou nabyty z majetkového prospěchu získaného trestným činem. Tato právní úprava se zařazuje v návaznosti na § 2954 větu poslední, podle níž do uspokojení práva na náhradu škody nesmí škůdce nakládat s výše zmíněnými věcmi uvedenými v rozhodnutí.

Budou-li věci na základě tvrzení oprávněného sepsány, bude se moci povinný bránit vylučovací žalobou; v rámci tohoto řízení bude prokazovat, že nejde o věci uvedené v § 2954 nového občanského zákoníku.

K bodu 229 (§ 323 odst. 1):

Nový občanský zákoník upravuje v § 496 rozdělení věcí na hmotné a nehmotné. Hmotnou věcí je ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu. Nehmotné věci jsou práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.

Nový občanský zákoník pak v § 498 odst. 1 vymezuje nemovité věci a v odstavci 2 stanoví, že veškeré další věci, ať je jejich podstata hmotná nebo nehmotná, jsou movité.

Z výše uvedeného je zřejmé, že pojem „movitá věc“ podle nového občanského zákoníku bude zahrnovat i majetek, který je postihován podle hlavy druhé až čtvrté části šesté občanského soudního řádu, tedy mzdu, příjmy uvedené v § 299 o.s.ř. (hlava druhá - srážky ze mzdy), pohledávky a jiná majetková právy podle hlavy třetí a čtvrté (přikázání pohledávky, správa nemovitosti). Půjde o věci movité nehmotné, tedy převážně práva. Je třeba výslovně stanovit, že na tyto věci se právní úprava výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí nevztahuje.

K bodům 233, 234 a 235 [§ 325a, § 325b odst. 2, § 326 odst. 1, § 326a, § 335b odst. 4, § 336c odst. 1 písm. b), § 338p odst. 1 písm. b), § 345 odst. 4]:

Nový občanský zákoník již nepoužívá pojem „místo podnikání“, hovoří pouze o sídle podnikatele. Tomu je třeba přizpůsobit příslušná ustanovení občanského soudního řádu.

K bodům 236 a 295 (§ 326 odst. 3, § 338a odst. 2):

Z ustanovení § 1314 odst. 1 nového občanského zákoníku plyne, že není-li movitá věc jako zástava odevzdána zástavnímu věřiteli nebo osobě třetí, aby ji pro zástavního věřitele opatrovala, vyžaduje se pro zástavní smlouvu písemná forma.

Platný občanský zákoník v § 156 odst. 3 hovoří v obdobném případě o tom, že věci nejsou odevzdány zástavnímu věřiteli nebo třetí osobě. Podle § 157 odst. 3 občanského zákoníku účinného do 31. prosince 2012 odevzdání movité věci zástavnímu věřiteli může být nahrazeno jejím předáním do úschovy nebo ke skladování pro zástavního věřitele nebo pro zástavního dlužníka u třetí osoby, je-li to dohodnuto v zástavní smlouvě.

Nově se v § 326 odst. 3 občanského soudního řádu v souladu s § 1314 odst. 1 nového občanského zákoníku navrhuje hovořit o osobě, jíž byla věc předána, aby ji opatrovala.

K bodům 240, 241 a 242 (§ 327a odst. 1 a 2):

Ustanovení se uvádí do souladu s terminologií nového občanského zákoníku.

K bodu 243 (§ 327b odst. 3):

Protože nový občanský zákoník již neumožňuje umoření vkladní knížky (§ 2676 a násl. nového občanského zákoníku), navrhuje se, aby v případě, kdy povinný soudu na výzvu vkladní knížku nepředloží, byla vkladní knížka nahrazena usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí, a to pouze v rozsahu a pro účely výkonu rozhodnutí, nikoliv tedy např. pro další potřebu povinného.

K bodům 246, 253, 254, 270, 277, 279, 280, 335, 336, 337, 346 a 348 [§ 329 odst. 3, § 330a odst. 2 a 3, § 335b odst. 5, § 336b odst. 4, § 336c odst. 1, § 336e odst. 3, § 336i odst. 2 písm. a), § 336j odst. 1, § 336o odst. 2 a 3, § 338o odst. 2, § 338p odst. 1 a 5, § 338r odst. 3, § 338w odst. 1, § 338x odst. 1, § 338z odst. 1 a 3]:

Nový občanský zákoník upravuje výhradu zpětné koupě v § 2135 a následujících. Z ujednání o výhradě zpětné koupě vzniká kupujícímu povinnost převést na požádání věc prodávajícímu za úplatu zpět.

Navržená právní úprava vychází z toho, že výhrada zpětné koupě bude mít v rámci výkonu rozhodnutí stejný právní režim jako předkupní právo. Ten, komu bude svědčit výhrada zpětné koupě, bude tedy v dražební vyhlášce upozorněn, že může právo zpětné koupě uplatnit jen v dražbě jako dražitel a udělením příklepu zanikne, a dražební vyhláška mu bude doručena. Povinný bude muset oznámit soudu, kdo má k nemovitosti výhradu zpětné koupě, která není zapsána v katastru nemovitostí. Ten, kdo bude chtít uplatnit výhradu zpětné koupě, bude ji muset soudu prokázat nejpozději před zahájením dražebního jednání, a soud rozhodne, zda je výhrada prokázána.

Oprávněný z výhrady zpětné koupě bude mít při stejném nejvyšším podání přednostní právo na udělení příklepu.

K bodu 247 (§ 329 odst. 7):

Jde o formulační změnu.

K bodům 251, 256 a 257 (§ 330 odst. 5, § 331 odst. 3, § 342 odst. 2):

Protože řízení o úschovách bude upraveno v novém zákoně o zvláštních řízeních soudních, je nutno v ustanoveních občanského soudního řádu, v nichž se v platné právní úpravě odkazuje na řízení o úschovách podle o.s.ř., odkázat na novou právní úpravu.

K bodům 255 a 290 (§ 331 odst. 1 a 2, § 337a):

Protože nový občanský zákoník ani zákon o obchodních korporacích již nezná pojem obchodního majetku, je třeba tuto změnu promítnout do občanského soudního řádu.

K bodům 268 a 269 (§ 335b odst. 4):

Navržená změna ustanovení vyplývá z toho, že nemovitou věcí nezapsanou do katastru nemovitostí může být i právo stavby, v souvislosti s nímž stavba dosud nebyla zřízena.

Podle § 1242 nového občanského zákoníku je právo stavby nemovitou věcí.

Z § 1240 odst. 1 nového občanského zákoníku plyne, že pozemek může být zatížen věcným právem jiné osoby (stavebníka) mít na povrchu nebo pod povrchem pozemku stavbu. Nezáleží na tom, zda se jedná o stavbu již zřízenou či dosud nezřízenou. V § 1243 nový občanský zákoník stanoví, že právo stavby se nabývá smlouvou, vydržením, anebo, stanoví-li tak zákon, rozhodnutím orgánu veřejné moci. Právo stavby zřízené smlouvou vzniká zápisem do veřejného seznamu. Zápisu do veřejného seznamu podléhá i právo stavby vzniklé rozhodnutím orgánu veřejné moci.

Právo stavby vzniklé vydržením se tedy do veřejného seznamu nezapisuje.

K bodům 277, 278, 284, 335 a 348 [§ 336b odst. 4, § 336l odst. 5, § 338o odst. 2 písm. k), § 338z odst. 3]:

Nový občanský zákoník v § 1254 nového občanského zákoníku uvádí k právu stavby, že stavebník má předkupní právo k pozemku a vlastník pozemku má předkupní právo k právu stavby. V § 3056 odst. 1 (přechodné ustanovení) nový občanský zákoník stanoví, že vlastník pozemku, na němž je zřízena stavba, která není podle dosavadních právních předpisů součástí pozemku a nestala se součástí pozemku ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, má ke stavbě předkupní právo a vlastník stavby má předkupní právo k pozemku.

Protože občanský soudní řád stanoví v rámci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitých věcí obecnou zásadu, že ten, komu svědčí předkupní právo, je může uplatnit jen v dražbě jako dražitel a udělením příklepu předkupní právo zaniká, je třeba pro předkupní právo spojené s právem stavby a předkupní právo vlastníka stavby k pozemku a vlastníka pozemku ke stavbě stanovit výjimku. Předkupní právo stavebníka k pozemku nebo vlastníka pozemku k právu stavby (vlastníka stavby k pozemku a vlastníka pozemku ke stavbě) by mělo být zachováno i v případě, že pozemek nebo stavba změní vlastníka nebo právo stavby oprávněného z tohoto práva v důsledku prodeje nemovité věci v dražbě prováděné v rámci výkonu rozhodnutí. Zanikat nebudou ani zákonná předkupní práva.

Totéž se stanoví v souvislosti s právní úpravou předkupního práva v rámci výkonu rozhodnutí prodejem závodu.

Do náležitostí dražební vyhlášky se pro lepší informovanost potenciálních dražitelů pro případ, že se výkon rozhodnutí bude vztahovat na pozemek a tento pozemek bude zatížen právem stavby, zařazuje údaj o těchto skutečnostech.

K bodům 282, 283 a 288 (§ 336j odst. 4, § 336ja odst. 5, § 336l odst. 7):

Jak bylo zmíněno výše, nemovitou věcí může být i právo stavby, s nímž není spojena žádná stavba. Taková nemovitá věc nemůže být vyklizena.

K bodu 291 (§ 337c odst. 4, § 338ze odst. 4):

Nový občanský zákoník již nezná institut poplatku z prodlení, proto je třeba jej z občanského soudního řádu vypustit.

V přechodných ustanoveních se navrhuje zachovat uspokojování nároků na poplatek z prodlení vzniklých přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona podle dosavadních právních předpisů.

K bodu 300 (poznámka pod čarou č. 93):

Zrušuje se poznámka pod čarou, která odkazuje na ustanovení obchodního zákoníku, který byl zrušen novým zákonem o obchodních korporacích.

K bodu 301 (§ 338f odst. 1):

Vzhledem k pojetí závodu podle nového občanského zákoníku (závod bude nově soubor jmění, nebudou k němu náležet pouze aktiva jako k podniku podle obchodního zákoníku) se navrhuje formulační změna v § 338f odst. 1.

K bodům 302, 303, 307, 309, 310, 314, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 331, 332, 334, 339, 340, 341, 344, 351, 352, 356, 357 a 358 [§ 338g odst. 2, § 338h odst. 1, § 338k odst. 1, § 338m odst. 1 a 3, § 338mb odst. 3, § 338n odst. 1, § 338o odst. 2, § 338p odst. 5, § 338r odst. 1, § 338s, § 338v odst. 2, § 338x odst. 1, § 338za odst. 3, § 338zf písm. a), § 338zk odst. 1, § 338zm odst. 2, § 338zn odst. 1 až 3]:

Nový občanský zákoník stanoví v § 495, že souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Za majetek je tedy třeba považovat souhrn práv, věcí a jiných majetkových hodnot náležejících určité osobě.

Lze tedy mít za to, že je vhodné vymezení toho, nač se vztahuje nařízení výkonu rozhodnutí prodejem závodu, nahradit pojmem majetek a tento pojem používat v rámci celé právní úpravy tohoto způsobu výkonu rozhodnutí.

Hovoří-li nový občanský zákoník o majetku závodu, uvádí, že majetek k tomuto závodu náleží (např. § 2175 odst. 1 nebo § 2177 odst. 1). Občanský soudní řád se uvádí do souladu s touto terminologií.

Ustanovení § 495 nového občanského zákoníku obsahuje rovněž definici jmění. Jmění osoby tvoří podle nového civilního kodexu souhrn jejího majetku a jejích dluhů. Navrhuje se uvést příslušná ustanovení občanského soudního řádu do souladu i s tímto termínem.

K bodům 313, 315, 316, 330, 336, 342, 343 a 359 (§ 338h odst. 4, § 338k odst. 1, § 338n odst. 6, § 338p odst. 1, § 338w odst. 1 a 3, § 338zp odst. 2):

Do příslušných ustanovení se promítají terminologické změny, které byly zmíněny výše.

K bodu 354 (poznámka pod čarou č. 95):

Zrušuje se odkaz na zákon č. 116/1990 Sb., o nájmu a podnájmu nebytových prostor, ve znění pozdějších předpisů, který byl zrušen novým občanským zákoníkem. Nájem prostoru sloužícího k podnikání upravuje nový občanský zákoník v § 2302 a násl.

K bodu 360 (§ 338zqa):

Nový občanský zákoník upravuje v § 700 a násl. nový institut rodinného závodu. Za rodinný závod se považuje závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním s manželů i jejich příbuzní a který je ve vlastnictví některé z těchto osob. Členové rodiny zúčastnění na provozu rodinného závodu se podílejí na zisku z něho i na věcech z tohoto zisku nabytých, jakož i na přírůstcích závodu v míře odpovídající množství a druhu své práce.

Z § 704 odst. 2 plyne, že má-li být rodinný závod zcizen, má k němu člen rodiny zúčastněný na jeho provozu předkupní právo, ledaže bylo ujednáno něco jiného. Toto ustanovení se však vztahuje pouze na převod rodinného závodu v soukromoprávní oblasti, nikoliv na jeho postižení výkonem rozhodnutí prodejem závodu.

Podle § 703 nového občanského zákoníku se účastenství na provozu rodinného závodu váže na osobu člena rodiny a nelze je přenést na jiného, ledaže se jedná o některého z členů rodiny a souhlasí s tím všichni členové rodiny, kteří již jsou na provozu rodinného závodu zúčastněni.

Podle § 705 odst. 1 nového občanského zákoníku zcizením závodu účastenství na provozu rodinného závodu zanikne.

Navrhuje se, aby vzhledem k povaze rodinného závodu byla členu rodiny zúčastněnému na provozu rodinného závodu, který není povinným, dána možnost, aby v dražbě rodinného závodu tento závod získal za podmínky, že dorovná nejvyšší podání.

Takovým členům rodiny tedy bude doručována dražební vyhláška, bude oprávněn podat za podmínek stanovených zákonem odvolání proti usnesení o příklepu a, jak bylo zmíněno výše, bude mu udělen příklep, učiní -li s jinými dražiteli stejné nejvyšší podání.

Jde v podstatě o práva, která občanský soudní řád poskytuje spoluvlastníkovi při prodeji spoluvlastnického podílu.

K bodům 361, 362 a 364 (nadpis § 340, § 340 odst. 1, § 343 a 344):

Nový občanský zákoník již nezná bytové náhrady, tedy náhradní ubytování nebo náhradní byt, ani přístřeší. Z tohoto důvodu je nutno z právní úpravy výkonu rozhodnutí vyklizením vypustit ustanovení týkající se vyklizení se zajištěním bytové náhrady nebo přístřeší.

K bodu 363 (§ 340 odst. 2):

V rámci výkonu rozhodnutí vyklizením nemovité věci, stavby, bytu nebo místnosti se navrhuje prodloužit lhůtu pro vyrozumění povinného o tomto vyklizení z 5 na 15 dnů před tím, než bude vyklizení provedeno. V důsledku změny by povinný měl mít více času na to, aby se na vyklizení připravil a aby si zajistil další ubytování.

K bodu 366 (§ 354)

Dané ustanovení reaguje na úpravu v novém občanském zákoníku, který v § 593 umožňuje věřiteli vyhradit si dříve, než se jeho pohledávka stane vykonatelnou, právo dovolat se neúčinnosti právního jednání. Věřitel výhradu, kterou učiní prostřednictvím soudu, oznámí tomu, vůči komu se neúčinnosti právního jednání může dovolat. Věřiteli pak lhůta k dovolání se neúčinnosti právního jednání neběží, dokud se jeho pohledávka nestane vykonatelnou.

K čl. II

K bodům 1 až 3

Přechodné ustanovení v sobě především promítá zásadu, že zákony nepůsobí nazpět a že novým zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne jeho účinnosti. Dále přechodné ustanovení upravuje případy, kdy jiný právní předpis odkazuje na určitá ustanovení nebo postup podle občanského soudního řádu a tato ustanovení byla v občanském soudním řádu zrušena a nově zakotvena v zákoně o zvláštních řízeních soudních. V takovém případě vstupují na místo zrušených ustanovení občanského soudního řádu jim odpovídající ustanovení zákona o zvláštních řízeních soudních. Navrhované přechodné ustanovení je nezbytné v kontextu s ústavní konformitou, jakož i v kontextu s obecnými právními zásadami.

K bodům 4 až 9

Přechodná ustanovení se týkají výkonu rozhodnutí pro pohledávku náhrady za příspěvek na výživu dítěte, jejíž postavení jako přednostní pohledávky zůstává zachováno, dále odrážejí skutečnost, že zajištění postoupením pohledávky bylo zahrnuto pod zajištění zajišťovacím převodem práva.

Zachovává se dále právní postavení bytů nebo nebytových prostorů podle zákona č. 72/1994 Sb.

Předpokládá se rovněž, že poplatek z prodlení bude po účinnosti navrhovaného zákona v rámci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí uspokojován ve stejném pořadí jako podle dosavadních právních předpisů.

K bodu 9

Přechodné ustanovení reflektuje specifickou situaci přiznávání bytové náhrady podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník. Stanoví se, že rozhodnutí o vyklizení bytu s náhradou vydané před 1. lednem 2014 bude vykonáno podle ustanovení občanského soudního řádu účinných do 1. ledna 2014

K čl. III

K bodu 1 (§ 2)

Jedná se o specifikum, které je obsaženo v návrhu zákona o veřejných rejstřících, tedy možnost, aby notář prováděl zápisy do veřejných rejstříků sám. V takovém případě bude poplatníkem soudního poplatku.

K bodům 2, 5 a 21 (§ 2 odst. 3, § 10 odst. 6 a položka 4 bod 6):

Ustanovení reaguje na terminologické změny v novém občanském zákoníku. Ten v § 3020 uvádí, že ustanovení o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů. V § 677 a násl. nový občanský zákoník upravuje rozhodování soudu o tom, zda tu manželství je, či není, nikoli o neexistenci manželství, analogicky tak soud rozhoduje o tom, zda tu partnerství je, či není a tuto terminologii používá i nový zákon o zvláštních řízeních soudních.

K bodům 3, 4, 17, 19, 22, 24 (§ 6a odst. 6, položka 4 bod 1 písm. a), položka 4 bod 3, položka 6 bod 2, položka 13 bod 1 písm. b), položka 13 bod 2, položka 22 bod 8 a položka 23 bod 1 písm. b)):

Zatímco platný občanský zákoník používá promiscue termín nemovitá věc a nemovitost, nový občanský zákoník se důsledně drží termínu nemovitá věc.

Z tohoto důvodu se navrhuje v zákoně o soudních poplatcích pojem nemovitost nahradit pojmem nemovitá věc.

K bodu 6 (§ 11 odst. 1 písm. d))

Nový občanský zákoník upravuje právo na duševní a tělesnou integritu a otázky spojené se zásahem do integrity. Tuto úpravu reflektuje nový zákon o zvláštních řízeních soudních, a to zařazením tohoto zvláštního nesporného řízení do taxativního výčtu řízení tímto zákonem upravených. S ohledem na charakter tohoto řízení je nepochybné, že by mělo být zařazeno mezi věcné osvobození od soudních poplatků.

K bodům 7, 16 a 27 (§ 11 odst. 1 písm. e), 11 odst. 3 a položka 22 bod 11 a 23 bod 6)

Z hmotným právem nově nastoleného rozlišování pojmů pozůstalost a dědictví plyne potřeba přenesení této terminologické změny do souvisejících předpisů a s ohledem na úpravu soudního řízení v zákoně o zvláštních řízeních soudních i do zákona o soudních poplatcích. Pozůstalost je pojata jako jmění zůstavitele k okamžiku zůstavitelovy smrti, resp. jako ta jeho část, která je způsobilá přejít na dědice jako na právního nástupce, zatímco dědictví je to z pozůstalosti, co skutečně připadá jako jmění osobě, která je dědicem. Pojem „dědické věci“ je tedy potřeba v zákoně o soudních poplatcích nahradit pojmem „pozůstalostní věci“.

K bodu 8 (§ 11 odst. 1 písm. f))

Ustanovení reaguje na změnu terminologie v novém občanském zákoníku (srov. jeho § 15). Tradičním jednoslovným označením „svéprávnost“ nový občanský zákoník nahradil dosavadní výraz „způsobilost k právním úkonům“, neboť zároveň opustil pojem právního úkonu, tedy způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat). Dále nový občanský zákoník tak po vzoru dalších evropských států zavedl do českého právního řádu další opatření využitelná pro osoby stižené duševní poruchou, která jsou oproti v současnosti jedině možným opatřením mírnější. Je tak vhodné tato řízení zařadit mezi věcně osvobozená řízení od soudních poplatků.

K bodu 9 (§ 11 odst. 1 písm. h))

Vzhledem k tomu, že poslání právnické osoby se statusem veřejné prospěšnost, je naplňování obecného blaha ve shodě s účelem vyjádřeným v zakladatelském právním jednání, za současného hospodárného využití vlastního jmění, navrhuje se, aby řízení, ve kterém právnická osoba žádá o přiznání statusu veřejné prospěšnosti, bylo osvobozeno od soudního poplatku. Tento návrh reflektuje poslání, které tyto právnické osoby naplňují.

K bodu 10 (§ 11 odst. 2 písm. d))

Navrhovaná právní úprava reaguje na legislativní změny provedené novým občanským zákoníkem.

K bodu 11 (§ 11 odst. 2 písm. f))

Jedná se o promítnutí terminologické změny, kterou s sebou přinesl nový občanský zákoník (srov. jeho § 920). Nově tak soud nebude rozhodovat v řízení o příspěvku na výživu a úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím, ale v řízení o výživě a příspěvku na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a porodem.

K bodu 12 (§11 odst. 2 písm. m))

Novým zákonem o veřejných rejstřících dochází ke sjednocení všech veřejných rejstříků v jeden „veřejný rejstřík“. Nadace a nadační fondy se tak budou nově zapisovat do obecného „veřejného rejstříku“.

K bodu 13 (§11 odst. 2 písm. o))

Nový občanský zákoník mimo jiné ruší zákon č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým

prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů). Nově tak obecná úprava bude obsažena právě v novém občanském zákoníku. Současně pak dochází novým zákonem o veřejných rejstřících ke sjednocení všech veřejných rejstříků v jeden, společenství vlastníků jednotek tak budou nově zapsána do obecného „veřejného rejstříku“.

K bodu 14 (§ 11 odst. 2 písm. s))

Platná právní úprava zná, pokud jde o ochranu proti domácímu násilí, pouze předběžné opatření podle § 76b občanského soudního řádu, kterým soud může účastníku uložit zejména, aby opustil obydlí společné s navrhovatelem a jeho bezprostřední okolí a nevstupoval do něj, aby se zdržel setkávání s navrhovatelem, nebo aby se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele. Nový občanský zákoník vedle stávajícího předběžného opatření zavádí nové řízení ve věci samé. Nová procesní právní úprava, která reflektuje jak předběžné opatření, tak rozhodnutí ve věci samé a výkon rozhodnutí bude nově obsažena v zákoně o zvláštních řízeních soudních a je tedy třeba tyto změny reflektovat i v zákoně o soudních poplatcích. Osvobození od soudních poplatků opět navazuje na stávající úpravu, dle které byl navrhovatel osvobozen. Jednalo se tak o tzv. osvobození osobní.

K bodu 15 (§ 11 odst. 2 písm. u))

Navrhovaný novelizační bod reflektuje skutečnost, že nově budou vést spolkové rejstříky soudy. Z tohoto důvodu se navrhuje osvobození od soudních poplatků, neboť podle současné právní úpravy jsou spolky osvobozeny od správních poplatků.

K bodu 18, 20, 23, 26 (položka 4 bod 1 písm. b), 4 bod 3, položka 6 bod 2, položka 13 bod 1 písm. c), 13 bod 3, 22 bod 8 a 23 bod 1 písm. c))

Jedná se o promítnutí terminologické změny, kterou s sebou přinesl nový občanský zákoník. Ten nahradil pojem „podnik“ pojmem „obchodní závod“, který představuje organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti.

K bodu 24 (položka 17b)

Jedná se o promítnutí skutečnosti, že bude možné nově žádat zrušení rozhodnutí rozhodčí komise spolku. Výše soudního poplatku je navrhována shodně, jako v případě zrušení rozhodnutí rozhodce.

K bodu 28 (položka 27)

Novým zákonem o zvláštních řízeních soudních byla přesunuta úprava možnosti učinit podání ústně do protokolu z občanského soudního řádu právě do nového procesního předpisu. Avšak s ohledem na skutečnost, že i v občanském soudním řádu může být nadále podání ve zvláštních případech učiněno ústně (výhrada), je vhodné ponechat v daném ustanovení odkaz na oba tyto procesní předpisy.

K bodu 29 (položky 37 a 38)

Navrhovaná změna reflektuje skutečnost, že nový občanský zákoník institut sepsání movitých věcí soudním vykonavatelem k zajištění nájemného podle § 672 občanského zákoníku neupravuje. Nový občanský zákoník upravuje pouze zadržovací právo k movitým věcem (srov. jeho § 2234) na úhradu pohledávky vůči nájemci.

K čl. IV

Přechodná ustanovení vychází ze zásady nepravé zpětné účinnosti nové právní úpravy. Dále se však uvádí případy, v nichž je z povahy věci zásadně vyloučeno použít novou právní úpravu; tato řízení se proto dokončí podle dosavadní úpravy.

K čl. V

Jedná se o legislativní změny vyvolané harmonizací základního procesního předpisu upravujícího řízení před soudy v civilních věcech, občanského soudního řádu, s novým občanským zákoníkem, zákonem o obchodních korporacích a zákonem o mezinárodním právu soukromém. V rámci harmonizace došlo k rozdělení civilního soudního řízení, které bylo dosud upraveno v jednom procesním předpise, do předpisů dvou, a to do občanského soudního řádu upravujícího pouze řízení sporné, a do zákona o zvláštních řízeních soudních, který upravuje řízení nesporná a jiná zvláštní řízení.

K bodu 1 (§ 5)

V zákoně o zvláštních řízeních soudních bude nově upraveno procesní postavení, oprávnění a povinnost státního zastupitelství, zároveň však bude procesní postavení, oprávnění a povinnost státního zastupitelství v určitých řízeních nadále upraveno v občanském soudním řádu. Z uvedeného důvodu je tak nutné provést legislativní změnu § 5 zákona o státním zastupitelství, který v normativním textu odkazuje pouze na občanský soudní řád.

K bodům 2 až 12 a 14 (§ 12j a § 21)

V § 12j a § 21 zákona o státním zastupitelství pak dochází k legislativně technickým úpravám s ohledem na změnu terminologie a změnu přístupu k osobám, které mají narušenou schopnost samostatně právně jednat v novém občanském zákoníku. Podle nového občanského zákoníku již nebude možné zbavit člověka svéprávnosti (dle původní terminologie způsobilosti k právním úkonům), ale pouze jej ve svéprávnosti omezit. Změna v § 12j odst. 6 písm. q) a odst. 4 písm. p) se činí na základě změny koncepce osvojení podle nového občanského zákoníku, podle které do budoucna bude možné osvojit nejen nezletilého, ale také zletilého. Dále se v souladu s novým institutem prohlášení za nezvěstného a v souladu s novelou zákona o evidenci obyvatel a o pobytu cizinců promítá do zákona o státním zastupitelství nový údaj poskytovaný státnímu zastupitelství o dni, ke kterému dle rozhodnutí soudu o prohlášení za nezvěstného nastávají účinky takového rozhodnutí.

K bodu 13 (§ 16 odst. 4)

Zákonem č. 459/2011 Sb. došlo k doplnění § 13b zákona o státním zastupitelství o nový odstavec 4, podle kterého se při správě placení pořádkových pokut postupuje podle

daňového řádu. V zákoně však zároveň zůstal nezměněný § 16 odst. 4, podle kterého výkon rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty provede na návrh státního zastupitelství soud podle občanského soudního řádu. Navrhované ustanovení je tak pouze legislativně-technickou změnou, která daný stav napravuje.

K čl. VI

K bodu 1 (§ 10)

Zrušení § 10 má za cíl zpřehlednění oprávnění vyšších soudních úředníků v návaznosti na změny v občanském soudním řízení a zejména z důvodu návrhu zákona o zvláštních řízeních soudních. Rozsah oprávnění vyšších soudních úředníků bude nadále upraven prostřednictvím negativního výčtu v ustanovení § 11.

K bodu 2 (§ 11)

Negativní výčet pravomocí v § 11 je upraven tak, aby měli vyšší soudní úředníci pravomoci vymezeny široce, ale zároveň aby byly vymezeny hranice jejich možného působení tak, aby rozhodování ve věci samé nebo některé další důležité úkony soudu byly v zásadě v rukou soudce nebo senátu. Při přípravě návrhu se vycházelo z dosavadního znění § 11 a § 10.

Ustanovení § 11 písm. c) bod 3 („věcech určení otcovství souhlasným prohlášením“) směřuje pouze k věcem uvedeným v návrhu zákona o zvláštních řízeních soudních v části třetí hlavě I dílu 3 oddílu 1, a nikoliv k samotnému řízení o určení otcovství.

Ustanovení § 11 písm. m) bod 6 je doplnění související se změnou insolvenčního zákona obsaženou v návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů (v současnosti projednávaný v LRV).

Novela insolvenčního zákona jednoznačně upravuje vzájemné vztahy práva úpadkového k právu exekučnímu a potvrzuje prioritu insolvenčních řešení. To se v navržených změnách projevuje i tím, že insolvenčnímu soudu bude svěřena pravomoc odklidit rozhodnutí nebo opatření vydaná nebo přijatá při provádění výkonu rozhodnutí nebo exekuce v rozporu s omezením podle § 109 odst. 1 písm. c) nebo zakázat přijetí takových rozhodnutí nebo opatření. Takováto rozhodnutí jsou navrhována zařadit mezi úkony, které vyšší soudní úředník není oprávněn činit.

Ustanovení § 11 písm. m) bod 15 upravuje text v souladu s platnou právní úpravou institutu oddlužení. Podle § 406 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční soud rozhodnutím schvaluje oddlužení, podle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční soud vydává usnesení, jímž dlužníka osvobodí od placení pohledávek, zahrnutých do oddlužení, a podle § 418 odst. 1 insolvenčního zákona insolvenční soud schválené oddlužení zruší. V návaznosti na znění těchto ustanovení se navrhuje vypustit slovo „plánu“.

K bodu 3

Legislativně technická změna v návaznosti na zrušení § 10.

K čl. VII

Vzhledem k tomu, že se jedná o procesní předpis reflektující novou hmotněprávní úpravu, která bude účinná od 1. ledna 2014, navrhuje se, aby zákon byl účinný od stejného data, tj. od 1. ledna 2014.

V Praze dne 27. února 2013

RNDr. Petr Nečas, v.r.
předseda vlády

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D., v.r.
ministr spravedlnosti